

HANDLINGS- PROGRAM OG ØKONOMI- PLAN

Kommunestyret

Innhald

1. INNLEIING	1
2. DEFINISJONAR	1
3. SAMFUNNSPERSPEKTIVET	2
3.1 Bulyst (Bygd -og stadutvikling, kultur, idrett, organisasjonsliv)	3
3.1.1 Nosituasjon	3
3.1.2 Mål og strategiar for bulyst	3
3.2 Livsløp	4
3.2.1 Nosituasjon	4
3.3.2 Mål og strategiar for Livsløp	4
3.3 Miljø (Kulturarv, ressurs- og miljøforvaltning)	6
3.3.1 Nosituasjon	6
3.3.3 Mål og strategiar miljø	6
3.4 Næringsliv (Innovasjon, utbygging, landbruk og samferdsel)	7
3.4.1 Nosituasjon	7
3.3.4 Mål og strategiar næringsliv	8
4 TENESTEPERSPEKTIVET	9
4.1 Kultur og oppvekst	9
4.1.1 Barnehagane skal	10
4.1.2 Skulane skal	10
4.1.3 Kulturskulen:	11
4.1.4 Biblioteket	11
4.2 Helse – og omsorgsetaten	12
4.2.1 Helse for barn og unge	12
4.2.2 Helsetilbod for vaksne	13
4.2.3 Omsorgstenesta for eldre	13
4.2.4 Psykisk helse/Tenester til vaksne	13
4.2.5 Legetenesta	14
4.2.6 Fysioterapi, ergoterapi og friskliv	14
4.2.7 Bråtenjordet	14
4.3 Teknisk etat	15
5 INNOVASJONS- OG EFFEKTIVISERINGSPROSJEKT	18

6	MEDARBEIDARPERSPEKTIVET	20
6.1	Forvalte og utvikle organisasjonen.....	20
7.	BUDSJETT- OG ØKONOMIPLAN.....	22
7.1	Føresetnader budsjett.....	22
7.1.1	Generell informasjon - føresetnader	22
7.1.2	Kjøp av varer og tenester inkl. interkommunale tiltak.....	29
7.1.3	Inntektsauke	29
7.2	Økonomiske hovudoversikter	30
7.2.1	Kostnader knytt til virusutbrotet.....	31
7.2.2	Budsjett pr område	31
7.3	Nye satsingar og kostnadsreduserande tiltak drift	33
7.4	Investeringar 2021 – 2024.....	34
8.	GEBYR OG BETALINGSSATSAR	37
8.1	Slam	37
8.2	Renovasjon	37
8.3	Vatn og avløp.....	38
8.4	Matrikkel	40
8.4	Matrikkel - fortsetter.....	41
8.5	Plan og bygg	42
8.5	Plan og bygg - fortsetter.....	43
8.6	Plan og bygg – del 2.....	44
8.7	Feiing	45
8.8	Landbrukssaker	45
8.9	Brukarbetaling helse- og omsorg	46
8.10	Brukarbetaling Oppvekst.....	48

1. INNLEIING

Handlingsprogrammet 2021-2024 har tatt utgangspunkt i satsingsområda som er skissert i kommuneplan (2019-2030), vedtatt Handlingsprogram for 2020-2023 og kommunen si årsmelding for 2019. I tillegg er det tatt omsyn til nye lokale og nasjonale føringar.

Handlingsprogrammet er eit strategidokument som viser kjerneverksemd, verdigrunnlag, visjon, utfordringar og strategiske mål.

Visjon kan definerast som ein overordna framtidig ønska tilstand/situasjon. Visjonen skal motivere til å arbeide i felles retning og vere ei rettesnor som viser kva Hemsedal kommune vil vera, eller kva posisjon kommunen vil ha.

**Hemsedal kommune sin visjon:
«Saman te tøypp»**

Våre verdiar er;

- Fellesskap
- Likeverd
- Respekt
- Mot
- Realisering

2. DEFINISJONAR

Handlingsprogrammet beskriv strategiar og tiltak knytt til fire perspektiv:

- Samfunnsperspektivet tar for seg sektorovergripande og planlagt utvikling i kommunen.
- Tenesteperspektivet skildrar strategiane for dei tenestene og oppgåvene som kommunen utfører overfor sine innbyggjarar og besøkande.
- Medarbeidarperspektivet viser kommunen sin politiske og administrative struktur og bygger på ein grunnleggande tanke om at dei tilsette er kommuneorganisasjonen sin viktigaste ressurs.
- Økonomiperspektivet skisserer økonomiske rammer og mål som er gjeldande i økonomiplanperioden.

Mål eller målsetting er ein klart formulert tanke, ide eller intensjon om ein ønska framtidig tilstand eller sluttunkt eit individ eller ein organisasjon planlegg å oppnå. Mål kan gi retning til vidare arbeid og styre utviklinga mot målet. Mål er det ønska sluttresultatet, medan plan, oppgåveløysning og strategi er framgangsmåten som vert brukt for å oppnå målet.

Resultatindikator bør vere ein målbar, eller tallfesta skildring av måloppnåing som eit verkty for å sjå kor langt me har kome, altså indikator som fortel om resultata under vegs.

Strategi skildrar både kvar ein vil på lang sikt og korleis ein kjem dit. Strategi er målrealisering, det ein tenker å gjera for å oppnå måla.

Tiltak er ein eller fleire handlingar som skal gjere Hemsedal kommune i stand til å nå fastsette mål.

3. SAMFUNNSPERSPEKTIVET

Samfunnsperspektivet bygger på ei forståing av kommunen som samfunnsaktør som kan bidra til å utvikle kommunen i den retning innbyggjarane ynskjer. Samfunnsperspektivet skisserer dei strategiane som ligg til grunn for utvikling av lokalsamfunnet og som alle etatar er involverte i .

Mål og strategiar i Handlingsplanen er bygd opp kring dei 4 målområda i samfunnsdelen:

1. Bulyst (Bygd- og stadutvikling, kultur, natur, idrett, organisasjonsliv)
2. Livsløp (Oppvekst, helse og omsorg)
3. Miljø (Kulturarv, klima, ressurs- og miljøforvaltning)
4. Næringsliv (Innovasjon, utbyggingsstrategi, landbruk, samferdsel)

Målområda vert nærmare konkretisert gjennom følgjande planarbeidet endeleg stadfesta ved kommunestyret sitt vedtak av planstrategi.

PLANGRUPPE OG TEMA	VEDTEKEN/ UTARBEIDA	SAMORDNING			RULLERING(H) / OPPSTART(S) /REVIDERING(R)			
		KLIMA	BARN/UNGE	FOLKEHELSE	20	21	22	23
OVERORDNEDE PLANER								
Kommunal planstrategi	xx.xx.20	X	X	X	R			R
Kommuneplan Samfunnsdel 2019-2030	07.05.2020	X	X	X				
Kommuneplan Arealdel 2018-2030	06.12.2018	X	X	X		R		
Handlingsdel - Økonomiplan	17.12.2019	X	X	X	H	H	H	H
BEREDSKAPSLANAR								
Overordna beredskapsplan	16.09.2016	X			R	R	R	R
KOMMUNEDELPLANER - TEMA								
Idrett og fysisk aktivitet 2018-2021	14.12.2017		X	X	H	utgår		
Hovedplan VA 2018-2030	25.09.2018	X			H	H/R	H	H
Energi- og Klimaplan 2019 – 2022	19.01.2019	X			H	H	H	H/R
Friluftsliv, idrett og fysisk aktivitet	NY		X	X	S	S	H	H
Kulturminne- og kulturmiljø	NY			X	S	S	H	H
Naturmangfald	NY	X	X	X			S	S
KOMMUNEDELPLANER - AREAL								
Markegardslia-Lykkja 2015-2027	18.06.2015	x	X	X				
REGULERINGSPLANAR								
Detaljregulering for Trafikktryggleikstiltak (Svøvegen)	NY	X	X	X	S	S		
Detaljregulering for areal omkring Ulsåk skule	NY	X	X	X			S	
Detaljregulering for Nye renovasjonspunkt	NY	X		X	S			
Detaljregulering for Trøym sentrum – bustad	NY	X	X	X	S			
Detaljregulering for Trøym bygdesentrum	NY					S		
Områderegulering for Røggjelja	NY	X	X	X				
Detaljregulering for F17 – Golf/ Alpin IV	NY	X		X	S	S		
FAG- OG TEMAPLANAR								
Stig- og løypeplan 2015-2018	09.10.2014			X	H	utgår		
Plan – overgang barnehage - skule 2015-2020	01.01.2015		X	X	R			
Strategisk næringsplan 2016 - 2022	18.06.2015					R	R	H
Beitebruksplan 2018-2022	21.06.2018				H	H	utgår	
Trafikktryggleiksplan 2020-2023	23.01.2020	X	X	X	H	H	H	H/R
Landbruksplan	NY						S	H
Kulturplan	NY		X	X			S	H
Hovudplan for kommunale veg	NY				S			
Bustadsosial handlingsplan	NY	X	X	X	S			
Helse-, omsorg- og sosialplan	NY		X	X	S	H	H	H
Plan for busetting av flyktningar	NY						S	

3.1 Bulyst (Bygd -og stadutvikling, kultur, idrett, organisasjonsliv)

3.1.1 Nosituasjon

Hemsedal er ein av få distriktskommunar som veks. Folketalet ved utgangen av juni 2020 var 2497. Landets beste alpinanlegg er ein viktig magnet på unge vaksne. Innbyggjarane bur hovudsakleg i tettstadane Trøym, Tuv og Ulsåk. Bygda er ein attraktiv bukommune med appell spesielt mot alderssegmentet 25- 45 år. Det finns eit rikt fritidstilbod med urbane innslag av kafear og restauranttilbod. Det er få ledige bustadtomter som verkar prisdrivande. Hemsedal er også ei bygd med levande tradisjonar, variert kulturliv og mange frivillige lag og organisasjonar. Det er stor aktivitet i kommunen og nye område er under utvikling for bustadbygging, fritidsbustadar, samt næringsområde for handel, turisme og industri.

3.1.2 Mål og strategiar for bulyst

Mål 1. 3000 innbyggjarar innan 2030

Strategi:

- Vi skal ha varierte butilbod i alle prisklasser til alle målgrupper
- Vi skal regulere og stimulere til bustadbygging
- Vi skal ha barnehageplass til alle barn over 1 år
- Vi skal betre kollektivtilbod til alle brukargrupper
- Vi skal følgje opp buplikt som reiskap for fast busetting og tilgang på bustadar

Mål 2. Varierte moglegheiter for arbeid

Strategi:

- Vi skal ha kunnskap om målgruppa – kven er dei og kvifor flyttar dei hit og kvifor flyttar dei ut?
- Vi skal tilby «etablererpakke» med rådgjeving, oppstartshjelp og ha oversikt over ledige lokale
- Vi skal sjå «Sesongarbeidarar som ressurs» med fokus på kompetanse og heilårsarbeidsplassar
- Vi skal delta i regionalt samarbeid og følgje opp tiltak i regional plan for Hallingdal

Mål 3. Variert kultur- og friluftsliv

Strategi:

- Vi skal ha god innbyggjarinvolvering for utvikling av lokalsamfunnet (Kommune 3.0)
- Vi skal stimulere utvikling og samhandling mellom skule og frivillige organisasjonar
- Vi skal ha innbydande og attraktive sosiale møteplassar gjennom medveten estetikk og byggeskikk
- Vitale og attraktive tettstadssentrum

Mål 4. Attraktiv kommune for fritidsbustader

Strategi:

- Vi skal sjå konsekvensar og mogelegheiter «Hytte som mellombels bustad»

- Vi skal sjå på hytteeigarane som ein ressurs og dørøpnar for næringsutvikling
- Vi skal legge til rette for fiber i hyttefelt

	Tiltak knytt til målområda «Bulyst»	2021	2022	Resultatindikator
1	Legge til rette for realisering av bustadfeltet Fridalen - BU7.	x		Gjennomføringsavt. SVV - ny g/s- veg
2	Auka attraksjonsfaktor for sentrums- og bustadutvikling Trøym	x	x	Muligheitsanalyse, avklart veg/-bruløysing
3	Sesongarbeidarbustad som rekkefølgekrav i plan.	x	x	Krav ved oppstartsmøte. Planer skal syne konsekvens og tiltak.
4	Alle sentrumsnære bustader og bustadtomter skal nyttast i tråd med føremål for å sikre tilgang på bustader.	x	x	Kartlegging og stikkprøver
5	«Aktive lokalsamfunn – kommune 3.0» der ansvar frå «kommunalt» til «lokalt» vert formalisert - partnerskapsavtalar	x	x	Initiere 1-2 tiltak
6	«Hyttetreff» - ein møteplass for innbyggjarar og fritidseigarar. Effektar av corona- pandemi knytt til tilflytting, og bruk av fritidseigedom.	x	x	Etablere ein fast «møteplass»
9	Utarbeid bustadsosial handlingsplan	x		Etablere prosjektgruppe
10	Prioritering i høve framtidig bustadfelt - destinasjonsutvikling - infrastrukturinvesteringar	x		Strategidokument før øk.plan 2022

3.2 Livsløp

3.2.1 Nosituasjon

Hemsedal kommune har ei gunstig aldersfordeling med ein stor del unge vaksne mellom 25-45 år, men talet eldre med omsorgsbehov er aukande. Det er mangel på heildøgns omsorgsplassar, avlastnings- og dagsenterplassar. Arealet til skule og barnehage har vore under press og naudløysingar har kome på plass så ein kunne halde oppe drifta.

Turismen gir store fordelar med tanke på eit godt utbygd aktivitetstilbod, men også negative sider med auka tilgang til rusmiddel og bruk av helse- og omsorgstenester.

Det har vore ein sterk og jamn vekst av arbeidsinnvandrarar dei siste åra, og det er registrert over 40 nasjonalitetar i dag, der dei fleste er frå Polen, Sverige, Danmark og Litauen. Det er over snittet mange ungdomar som er plaga av einsemd og psykiske lidningar. Hemsedal er noko under snittresultat på nasjonale prøver for 5. trinn, medan fråfall frå vidaregåande er lågt.

3.3.2 Mål og strategiar for Livsløp

Mål 1. Inkluderande, levande og mangfaldig lokalsamfunn utan sosiale skilnader

Strategi:

- Alle innbyggjarar skal ha lik moglegheit til å bidra og delta i lokalsamfunnet
- Vi skal legge til rette for eit rikt kultur-, idretts- og organisasjonsliv

- Vi skal auka kunnskap og forståing mellom minoritets-/majoritetsbefolkning
- Vi skal tilby tenester som gir sosial tryggleik med rett skalering av politi og legetilbod
- Vi skal etablere fleire møteplassar for ungdom i alderssegmentet 16-20 år

Mål 2. Barn og unge opplever meistring, tryggleik, trivsel og framtidstru

Strategi:

- Vi skal motivere barn og unge til å utvikle kreativitet og eigne evner for framtida
- Vi skal ha betre skuleresultat enn landssnittet og god rådgjeving som sikrar at unge gjennomfører vidaregåande opplæring
- Vi skal ha temagrupper for ungdomsskuletrinnet med utfordringar
- Vi skal presentere næring og samfunn som syner at ungdomen føler seg etterspurt og verdsett
- Vi skal nytte Ungdomsrådet som aktivt høyringsorgan
- Vi skal ha eit aktivt og variert kultur-, idretts-, og fritidstilbod i samarbeid med frivillig sektor
- Vi skal vidareutvikle tilbod innan kulturskula, SFO, fritidsklubb og bibliotek

Mål 3. Gode rutinar og sunn livsstil med tidleg innsats gjennom heile livsløpet

Strategi:

- Vi skal ha levevanar og livsmeistring som fag på barne- og ungdomsskulen
- Vi skal styrke foreldrefunksjonen gjennom å utvikle støttande arenaer og nettverk
- Vi skal ha fokus på fysisk aktivitet og helsefremmande tiltak overfor alle innbyggjarar i samarbeid med frivillig sektor
- Vi skal legge til rette for at innbyggjarane kan ta vare på eiga helse

Mål 4. Framtidsretta helse- og omsorgstenester og at eldre bur heime lengre

Strategi:

- Vi skal ha helsetenester med fokus på brukarmedverknad, interkommunalt samarbeid og kvalitet
- Velferdsteknologi skal vera satsingsområde
- Vi skal ha brukartilpassa bumiljø for eldre
- Vi skal utvikle god og systematisk samhandling med frivillige gjennom frivilligsentral

	Tiltak knytt til målområdet «Livsløp»	2021	2022	Resultatindikator
1.	Velferdsteknologi som løysing	x	x	Årlig gevinstdokumentasjon
2.	Utarbeide ein overordna helse- og omsorgsplan	x		Vedteke pr 31/12
3.	Ungdata - oppfølging og gjennomføring	x	x	Deltaking ungdomsklubb, tirsdagstreff etc. Tema/ program psykisk helse barn/unge, skuletinget, elev- og ungdomsråd. Handlingsplan 31/12.

4.	Helsestasjonen, psykisk helse og oppvekst skal innføre bedre tverrfagleg innsats (BTI) som verktøy for tidleg innsats, betre samordna tenester, brukarmedverknad	x		Etab. Familiens hus. Etablere «tenester for vaksne»
5.	Temaplan Kultur		x	Vedtak innan 31/12
6.	«Flyktningar som ressurs»	x	x	Plan som sikrar best integrering, kunnskap og ressursforvaltning
7.	Utvikle felles kultur- og verdigrunnlag for Hemsedalsskulen. Prosessforankring – og gjennomføring i samarbeid med tilsette, og foreldre gjennom Skoleting.	x		Politisk sak våren 2021

3.3 Miljø (Kulturarv, ressurs- og miljøforvaltning)

3.3.1 Nosituasjon

Hemsedal er kjent for sine alpine fjell, eit levande kulturlandskap, flotte vassområde med ei av Noreg sine beste elvar for aure. Landskapsbilete styrker bygda sitt omdømme. Hemsedal står fram som ei flott landbruksbygd der kulturlandskapet speglar ryddighet i drifta. Det er lite seterdrift, og det er difor viktig å stimulere beite for å oppretthalde kulturlandskap. Hemsedal som turist- og landbruksbygd inneber utfordringar og moglegheiter. Frå Skogshorn til Høgeloft har ein vore oppteken av å skjerme for utbygging. Frå 2009 til og med 2018 har det samla CO2 utsleppet redusert med 426 tonn – ei reduksjon på 2,7%. Reduksjon vert grunngjeve med auka fokus på klima og miljø. Fleire el-bilar og meir energieffektive hus. At ikkje nedgangen er større kjem mest av auka tungtrafikk, folketalsvekst og øvrig vekst i næringsliv.

3.3.3 Mål og strategiar miljø

Mål 1. Noregs «grønaste» fjellbygd innan 2030 i høve CO2 utslepp

Strategi:

- Vi skal ha 10% auke på miljøsertifiserte verksemder pr. år fram mot 2030.
- Hemsedal skal bli sertifisert som berekraftig reisemål.
- Vi skal sette krav om fornybare energikjelder ved næring, transport og utvikling
- Vi skal ha 40% samla reduksjon i klimagassutsleppa i høve 2009- tall, korrigert for innbyggjartal

Mål 2. Ta vare på kulturminne, naturmiljø og kulturlandskapet gjennom bruk.

Strategi:

- Vi skal gjere friluftsområde og kulturminne meir tilgjengeleg gjennom bevisst folkehelsearbeid.
- Vi skal auke kunnskapen om miljø hjå barn og unge, og bruke frivillige som ressurs.
- Vi vil kartlegge verdifulle naturområde og ta vare på desse

Mål 3. Langsiktige og heilskaplege arealbruks- og utbyggingsplanar

Strategi:

- Vi skal skjerme samanhengande natur- og landbruksområde på nordsida av dalen frå foten av Skogshorn til og med Høgeloft.
- Vi skal fortette og samle utbygging basert på kunnskap og heilskapleg arealplanlegging.
- Vi skal oppretthalde verdien av viktige jordbruks-, støls og beiteområde med vekt på dyrka mark, biologisk mangfald og landskap.

Mål 4. Berekraftig klima- og energipolitikk.

Strategi:

- Vi skal omsette nasjonale mål til praktisk handling lokalt, knytt til klimagass- og energiforbruk.
- Vi skal stimulere til mindre energibruk pr. person og meir bruk av fornybar energi, utan at dette vert ein kostnad for miljøet omkring.
- Vi skal vera ein føregangskommune innan kommunal forvaltning.

	Tiltak knytt til målområdet «Miljø»	2021	2022	Resultatindikator
1.	Kartlegge viktige kultur-/natur miljø og bukvalitetar som er viktig å ta omsyn til for framtidige areal- og utbyggingsplanar mellom anna ved bruk av innbyggjarundersøking og fysiske registreringar	x		Fagrappport innan 31/12
2.	Bruke «Klimarådet» aktivt som verktøy for oppfølging av energi- og klimaplan, og forvaltningsplan for vassforvaltning.	x	x	God medverknad med næring, og lag organisasjon
3.	Energieffektivisering av kommunale bygg knytt til skule- og helseutbygging samt avklare roller i høve El-bil ladepunkt	x	x	Gjennomføre investeringstiltak
4.	Bidra til sertifisering av Hemsedal som «Berekraftig reisemål»	x		Implementere kommunen sin «samfunnsdel» i arbeidet
5.	Ferdigstille kommunedelplan for «Friluftsliv, idrett og anlegg»	x	x	God medverknad og vedtak 31/12
6.	Identifisere tiltak innan samferdsel og kollektivtrafikk som betrer klimagassutslipp	x	x	Strategi for El-bil. «Prosjekt» ladepunkt for kollektivtrafikk

3.4 Næringsliv (Innovasjon, utbygging, landbruk og samferdsel)

3.4.1 Nosituasjon

Hemsedal er ein av dei største reiselivskommunane i Noreg med landets nest største alpinanlegg. Hemsedal skisenter er den største private verksemda i omsetnad og sysselsetting. Dei største næringane er bygg og anlegg, varehandel og overnatting som i all hovudsak er turistrelatert. Det tradisjonelle landbruket sysselset stadig færre arbeidstakarar, og avskaling fører mellom anna med seg dårlegare gjerdehald og fleire arealbrukskonfliktar. Skrantesjuka (CWD) har ramma villreinen med saltsteinforbod som påverkar beiteadferd hjå sau negativt. Sysselsette innan landbruk driv ofte med attåttnæringar grensa opp mot reiselivet. Store sesongvariasjonar innan reiselivet gjer at

ein har underdekning på heilårsarbeidsplassar. Hemsedal har om lag 190 fleire pendlarar som reiser ut av kommunen enn inn. Utviklingspotensiale i Hemsedal er bra med høg byggeaktivitet, attraktive bukvalitetar, vekst i turistnæringa og god infrastruktur. Tal på nyetableringar er høg i høve til tal på innbyggjarar. Det er knappheit på ferdig regulerte næringstomter og næringslokale.

3.3.4 Mål og strategiar næringsliv

Mål 1. Heilårleg berekraftig reiselivsutvikling

Strategi.

- Vi skal legge til rette for sykkel- og aktivitetstilbod som støtter opp under kjerneverksemd og destinasjon
- Vi skal stimulere til trinnvis utvikling av Røggjelia for å sikre høg grad av lokal verdiskaping
- Vi skal støtte opp under Hemsedal Turisttrafikklag som eit samlande verkty for reiselivsutvikling
- Vi skal bidra til kompetanseutvikling og fellesgodefinansiering av infrastruktur
- Vi skal stimulere til ei vidareutvikling av vinterbasert reiseliv og styrke det sommarbaserte

Mål 2. 200 nye arbeidsplassar basert på eit variert og berekraftig næringsliv

Strategi:

- Vi skal stimulere til knoppskyting frå etablert næringsliv som grunnlag for heilårsarbeidsplassar
- Vi skal stimulere «grøn næringsutvikling» og etablering av kunnskapsbaserte verksemdar
- Vi skal kartlegge og stimulere til etablering av næringsareal/- lokale, og lokale for produksjon
- Vi skal samle ressursane kring fyrtårn
- Vi skal stimulere til fibertilbod for alle
- Vi skal nytte RV52 sitt potensial som marknadskanal
- Vi skal etablere base for tre nasjonalt leiande varemerker med verksemd i Hemsedal

Mål 3. Kreativt og innovativt entreprenørskap

Strategi:

- Vi skal stimulere «veksthus for næring» som synergi for reiseliv, kultur, mat og idrett
- Vi skal etablere «Møteplassar» for ungdom og næring med ressurspersonar
- Vi skal stimulere ungt entreprenørskap i skulen, samt tilrettelegging for lærlingplassar
- Vi skal stimulere interkommunal etableringsretteleing og næringsforum
- Vi skal stimulere til høgskuletilbod basert på næringa sine behov

Mål 4. Miljøvennleg infrastruktur og kollektivtilbod

Strategi:

- Vi skal legge til rette for sykkel og mjuke trafikkantar ved utbygging
- Vi skal jobbe for kvalitet i staden for kvantitet
- Vi skal jobbe for samanhengande kommunikasjon buss/tog mellom storbyregion Oslo/Bergen og Hemsedal
- Vi skal jobbe for å få RV52 utanfor tettstadane
- Vi skal stimulere for brukartilpassa og miljøvennleg kollektivtilbod
- Vi skal legge til rette for ladestasjonar for elbil og tankstasjon for hydrogen

Mål 5. Eit landbruk bygd på framtidstru og miljø

Strategi:

- Vi skal oppretthalde og styrke den landbruksmessige produksjon
- Vi skal stimulere til god samhandling mellom landbruk og turisme
- Vi skal stimulere til eit miljøvennleg landbruk med lokal foredling og produksjon
- Vi skal stimulere til aktiv stølsbruk og kulturlandskapspleie
- Vi skal stimulere til Fornybar energi basert på landbruket sitt råstoff og avfall som biogassanlegg
- Vi skal stimulere til auka bruk av «Skogen» som ressurs - frå plast til trevirke
- Vi skal ha nullvisjon for tap av matjord

	Tiltak knytt til målområdet «Næringsliv»	2021	2022	Resultatindikator
1.	Bidra til auke i næringsareal, og om nødvendig regulere	x	x	Tall næringsareal gjort tilgjengeleg for marknaden
2.	Saman med regionale aktørar, utvikle og teste ut verktøy til fremje for innovasjon og entreprenørskap. (Strategisk plan for Hallingdal)	x	x	Formalisere regionalt næringsarbeid
3.	Rullering av Strategisk næringsplan	(x)	x	Utarbeide «planprogram» - organisering og gjennomføring
4.	Vidareføre utbyggingsavtala med Hemsedal Infrastrukturselskap (HIAS) - som modell for berekraftig destinasjonsutvikling	x		Reforhandle avtala i høve investeringsnivå/- og gjennomføring
5	Omsette strategi for el-bil/ kollektivtrafikk til gjennomføring. Ladepunkt – kollektivtrafikk – avklare finansering		x	Innarbeida tiltak frå øk-plan 2022

4 TENESTEPERSPEKTIVET

Tenesteperspektivet beskriv dei daglege oppgåvene og tenestene som kommunen utfører for kommunen sine innbyggjarar og besøkande. Hemsedal kommune ønsker at innbyggjarane skal få tenester med god kvalitet når dei treng det. I tillegg arbeider vi for ei forvaltning som er effektiv, brukarorientert og serviceinnstilt.

4.1 Kultur og oppvekst

Status og utfordringar:

Talet på elevar med behov for spesialundervisning aukar, noko som er utfordrande for ressurs situasjonen og arealet. Det krevast fleire grupperom for spesialundervisning i grupper og for enkeltelevar. Vi må snarast få tilgang til og innarbeide bruk av Ipad på 1.-4. trinn, så vi ikkje vert så sårbare om eitt eller fleire trinn må ha heimeundervisning. Det er også eit krav om kjennskap og bruka av digitale verkty i fagplanar. Ny fagplan for skulen er innført og skal takast i bruk denne hausten. Det legg beslag på det meste av utviklingstida. Eksternt ressursteam «Veilederkorpset» bistår med innføring av nye fagplanar, samt aktiv deltaking med tema innan 1). Tre skular skal bli til ein 2). Elevresultat og 3). Kvalitetssystem.

Det er mange familiar i skule og barnehage med fleirspråkleg bakgrunn og familiar med låg inntekt. Dette er ei sårbar gruppe som barnehage og skule skal ta omsyn til i høve tidleg innsats og oppfølging.

HBU har teke imot eit stort kull denne hausten. Neste haust skal 34 elevar over på HBU. 24 elvar på tiande trinn går ut. Maksimalt tal elevar på HBU neste skuleår og tre år framover vert utfordrande i kombinasjon med skuleutbygging. Dette sett krav til organisering av skuleåret 2021-2022, ikkje minst i høve mogeleg elevauke ved skulen.

Hovudmål

- Mobbefritt oppvekstmiljø
- Barnehageplass og SFO til alle som treng det
- Nok areal til å gi gode tenester
- Barnehage og skule/SFO som er ein trygg og god plass for utvikling gjennom leik og læring
- Eit velfungerande skule- og folkebibliotek med møteplass og arena for kultur- og kunnskapsformidling der ein også legg til rette for studiar
- Ein aktiv fritidsklubb i mobbefritt miljø der ungdomane skal utvikle gode vennskap
- Variert tilbod ved kulturskulen for alle som ynskjer det med kvalifisert personale
- Godt tverretatleg samarbeid til beste for barn og ungdom

Strategiar

Hemsedal kommune vil i fireårsperioden prioritere følgande strategiar innanfor desse tenestekområda:

4.1.1 Barnehagane skal

- Bidra til at kvart enkelt barn skal kunne utvikle seg i høve til sitt potensiale
- Sikre alle barn eit godt psykososialt læringsmiljø
- Sikre at barna blir kjende med lokalhistorie- og tradisjonar, levemåtar og familieformar.

	Beskriving av tiltak	2021	2022	Resultatindikator
1.	Vidareutvikle og evaluere utviklingsarbeidet «Inkluderande barnehage- og skulemiljø», og ta i bruk «Betre tverrfagleg innsats» (BTI).	x		Foredle/- dele kunnskap på personalmøter. Digitalisere BTI
2.	Aktivitetsplikt ved ny lov om mobbing – tilsette som rettleiar og støttar barn.	x	x	Barnesamtaler Observasjonar Samtaler med føresette
3.	Utarbeide og setje i verk dialektfremmande tiltak og synleggjere dei ulike kulturane som fins i barnehagen. Markere samane sin dag. Lære om identitet og ulike familieformer	x	x	Flagg frå ulike kulturar er synlege. Bøker på nynorsk ligg framme. Månadens dialekt-ord.

4.1.2 Skulane skal

- Medverke til at alle unge gjennomfører eit 13-årig utdanningsløp
- Bidra til at kvar enkelt elev skal utvikle seg i høve sitt potensiale

- Arbeide vidare med Inkluderande barnehage og skulemiljø og nytte kompetansen skuleringa «Innsatsteam mot mobbing» har gjeve oss. Ta i bruk BTI som verktøy.

	Beskriving av tiltak	2021	2022	Resultatindikator
1.	Vidareføre arbeid med pedagogisk og administrativ samanslåing av skulane saman med Veilederkorpset.		x	Fastsatt ny organisasjonsstruktur med rutinar til opning av ny skule.
2.	Læringsmiljø - felles satsing på alle tre skulane med Veilederkorpset.	x	x	Rutinebeskriving for læringsmiljø. Resultatforbetring elevundersøking.
3.	Vidareføre samarbeidet mellom vidaregåande, ungdomsskule, PPT og skulefagleg ansvarlege og sikre god overgang.	x	x	Felles kurs skule, VG og PPT. Regionen initierer møte med områdedirektøren i Viken fylkeskommune.
4.	Fremje dialektbruk, språk og lesing.	x	x	Evaluerer 1. utgåve av «Språk- og leseplan». Dialekt synleg i emneplan.
5	Styrke elevane sin digitale kunnskap jf. resultat på nasjonale prøver 5. trinn og ny læreplan	x	x	Resultatforbetring målt på nasjonale prøver
6	Digitalisere og ta i bruk «Betre tverrfagleg innsats» (BTI)	x		Innføring for tilsette innan 1/7

4.1.3 Kulturskulen:

- Tilpasse arealet etter aukande elevgrunnlag til øvingsrom

	Beskriving av tiltak	2021	2022	Resultatindikator
1.	Variert kulturskuletilbod	x		Minst eitt tilbod for alle
2.	Utvikle materialrom til kulturskulen	x		Innan 1/6
3.	Større breidde i kulturskuletilbodet som famnar både alder og kjønn spesielt med tanke på tekniske fag	x	x	Evaluerer av fagtilbod

4.1.4 Biblioteket

- Biblioteket skal tilby tradisjonelle og framtidsretta bibliotektenester ved å vera ein møteplass, ein studiestad og ein arena for kultur- og kunnskapsformidling.

	Beskriving av tiltak	2021	2022	Resultatindikator
1.	Plan for ominnreiing. Gjere lokala betre eigna for yngre og fleire elevar knytt til den nye skulen	x		Ferdig innan 1/8.
2.	Plan for bibliotektenestene – framtidsretta tenester	x	x	Ferdig innan 1/8 2022

4.2 Helse – og omsorgsetaten

Status og utfordringar - lokale:

Det er store utfordringar når det gjeld lokale til både brukarar og tilsette. I forbindelse med koronapandemien er det iverksette tiltak som bedrar situasjonen hos enkelte avdelingar. Helsestasjonen tek over kontora til fysioterapeutane og får med det nok kontorar, også når Familiens hus er på plass. Det vert leigd lokale til fysioterapeutane i Banken, samt eit behandlingsrom i kjellaren på Bygdaheimen. Ergo og Friskliv er lokalisert i kjellaren på Bygdaheimen. Kommunen treng heildøgns omsorgsplassar for eldre. Fram til «nye» Bråtenjordet er etablert så manglar vi ei bueining på Bråtenjordet. Lokala til psykisk helse tilfredsstiller ikkje krav til anonymitet, og universell utforming.

Tenesteyting:

Fleire personar med samansette lidningar, fleire demente og fleire med psykiske lidningar vil føre til høgare krav til kompetanse og tal på personar i tenesta. Det er behov for meir førebyggjande tverrfagleg innsats. Fleire lovpålagte oppgåver tilfall kommunen. Ved å opprette eit Familiens Hus samt samle tenester til vaksne vil ein betre koordinering av tenester og unngå overlappende tenester.

Kartlegging av kompetanse og behov hos målgruppa 18 år + vert gjort i samarbeid med regionen for å sjå på interkommunale kurstilbod.

Personell:

Det er til tider vanskeleg å rekruttere enkelte faggrupper i Hallingdal. Hemsedal er ein populær stad å bu, så vi rekrutterer ein del fagpersonar utanfrå Hallingdal. Det blir stadig fleire brukarar med utfordrande åtferd som inneber tiltak for at bebuarane og personalet kan kjenne seg trygge.

Hovudmål

- Sikre at dei som bur og oppheld seg i kommunen får tilstrekkeleg hjelp og støtte ved sjukdom, skade og funksjonsnedsetting
- Arbeide for at behovet for helseteneste vert redusert ved førebyggjande innsats

Strategiar

Hemsedal kommune vil i den neste fireårsperioden prioritere følgjande strategiar innanfor desse tenesteytningane:

4.2.1 Helse for barn og unge

- Dei kommunale helsetenestene til barn og ungdom skal vidareutviklas, i tråd med nasjonale føringer, og i samarbeid med andre kommuner og spesialisthelsetenesta.

	Beskriving av tiltak	2021	2022	Resultatindikator
1.	Opprette Familiens hus, forebyggende enhet for barn og unge 0-18 år	x		Organisasjon og adm. med rutinar innan 1/3
2.	Styrke kompetanse og samhandling saman med oppvekst ved å ta i bruk BTI- «betre tverrfaglig innsats»	x	x	Plan for innføring 1/6- 21
3.	Betre samordna behandlingstilbod til barn og unge med lette til moderate psykiske vanskar (Jf. prioriteringsveileder til BUP)	x	x	Behandlingstilbod 1/6-21

4.	Innføre tilbakemeldingssystem (FIT) i Familiens hus og i tenester til vaksne, idetifisere at brukar mottok rett teneste	x	x	Nyttas på alle nye vaksne brukarar i 2021 og i Familiens hus frå 1/8-2021

4.2.2 Helsetilbod for vaksne

- Dei kommunale, lågterskel tilboda til vaksne skal vidareutviklast, i tråd med nasjonale føringar, og i samarbeid med Hallinghelse. «Leve hele livet» (Meld.St.15) er ein kvalitetsreform for eldre, som skal gjennomførast i perioda 2019-2023 i alle kommunar. Reforma har fem innsatsområder; 1. Eit aldersvenleg Norge 2. Aktivitet og fellesskap 3. Mat og måltider 4. Helsehjelp og 5. samanheng i tenester.
- Det er nedsett ei arbeidsgruppe som ser på kompetanse vedr lågterskelstilbod til vaksne i Hallingdal.

	Beskriving av tiltak	2021	2022	Resultatindikator
1.	Utvikle «Tenestar til vaksne» i Hemsedal, koordinering av tenester til vaksne innanfor friskliv, psykisk helse og Frivilligsentralen.	x		Organisasjon og adm. med rutinar innan 1/3
2.	Starte opp med helse/- meistringsrelaterte lågterskelskurs i Hallingdal.	x		Kursplan 31/12

4.2.3 Omsorgstenesta for eldre

Omfattar fysiske og psykiske tenester til heimebuande og til dei som bur på institusjon

- Alle som oppheld seg i kommunen får naudsynte, forsvarlege og gode helsetenester
- Bidra til at innbyggjarar i kommunen kan bu i eigen bustad så lenge det er forsvarleg og hensiktsmessig
- Bruke heimebaserte tenester som basistilbodet i omsorgstenestene

	Beskriving av tiltak	2021	2022	Resultatindikator
1.	Innføre velferdsteknologi ut frå brukarbehova	x	x	Årlig gevinstrealiseringsrapport
2.	Opprette dagsenter for heimeboende demente, lovpålagt	x	x	Etablert innan 1/5 2021
3.	Ta i bruk tverrfaglig intervensjonsmodell (kartlegging) ved utfordrande åtferd ved demens	x		Rapport 31/12-2021

4.2.4 Psykisk helse/Tenester til vaksne

- Tilstrekkelig kompetanse og kapasitet på psykisk helse innan helse- og omsorgstenesta, samt jobbe for ambulante sjukehusenester
- Styrke interkommunalt samarbeid på psykisk helse og rusomsorg i Hallingdal
- Utvikle kommunalt psykososialt kriseteam med høg tverrfagleg kompetanse og kontinuitet

	Beskriving av tiltak	2021	2022	Resultatindikator
1.	Innføring av FACT (ambulante team) i samarbeide med Vestre Viken. Ein samarbeidsmodell for å	x		Oprtettelse av faste møtepunkt og jevnlig samarbeid

	stabilisere og behandle alvorlege, samansette og langvarige lidingar			
2.	Styrke arbeidet for pårørende og familiar med levekårs,- og psykisk helseutfordringar	x	x	Handlingsplan/ årshjul 1/3-2021

4.2.5 Legetenesta

- Koordinere tenestetilbodet i heile helse- og omsorgstenesta, både i høve førebygging, behandling og rehabilitering

	Beskriving av tiltak	2021	2022	Resultatindikator
1.	Alle medarbeidarar må gjennomgå akuttmedisinske kurs	x		Kompetanseplan
2.	Bytte journalsystem i samarbeid med kommunane Hallingdal		x	Rapport 31/12

4.2.6 Fysioterapi, ergoterapi og friskliv

- Tilpasse ressurstilgang og nivå på tenestene til brukarane sine behov. Bidra til at brukarane får høve til å ta vare på eiga helse og meistre
- Den kommunale fysioterapitenesta består av førebyggjande verksemd og av behandling, habilitering og rehabilitering i og utanfor institusjon
- Frisklivssentralen bidreg til redusert sjukdomsbyrde og samanhengande helsetenester, og er ein del av folkehelsearbeid. Bidreg til å fremje helse og førebyggje sjukdom ved å gi tidlig hjelp til å endre levevaner og meistre helseutfordringa
- Ergoterapitenesta sørger for aktiv deltaking, likeverd og inkludering gjennom å tilby personar heilskaplege hjelpemiddeltilbod

	Beskriving av tiltak	2021	2022	Resultatindikator
1.	Styrke og utvikle eit funksjonelt hjelpemiddelokale i tilknytning til Bygdaheimen – sett i system.	x	x	Rapport 31/12
2.	Forsvarlig utlån, bruk og vedlikehald av elektrisk hjelpemiddel	x		Plan for vedlikehald innan 1/3
3.	Tilpasse ressursar for utgreiing og tilrettelegging slik at heimebuande kan bu lengre i eigen bustad og blir meir sjølvstendig i kvardagen	x	x	Rapport på inntjening ergo 31/12

4.2.7 Bråtenjordet

- Tilby bustad og tenester til alle med behov for samansette miljøterapitenester. Samle tenestene i attraktive bufellesskap for å ivareta tryggleik og sosiale behov hjå brukarane

	Beskriving av tiltak	2021	2022	Resultatindikator
1.	Bygge bustadar til personar med samansette behov	x	x	Bustadsosial handlingsplan
2.	Planlegge og sette i verk dagtilbod til brukarar som går på vidaregåande	x		Handlingsplan innan 1/6-2021

4.2.8 Koordinerende eining/stab (KE)

- Auke samhandlinga innan habilitering og rehabilitering for menneske i alle aldrar
- Vidareutvikle dagaktivitetstilbod og sysselsetting for personar med utviklingshemming og andre brukargrupper i samarbeid med aktuelle instansar
- Koordinere tidleg innsats for barn og unge med funksjonsnedsetting
- Vera ein sentral aktør i kommunen sitt regionale og lokale lærings- og meistringsarbeid

	Beskriving av tiltak	2021	2022	Resultatindikator
1.	Vidareutvikle aktivitetstilbodet for personar med utviklingshemming	x	x	Rapport 31/12-2021
2.	Betre samhandling omkring avlastningstilbod, kompetanse, bemanning og lokaliteter for åtferdsvanskar	x		Rapport 31/12
3.	Innarbeide «Inn på tunet» til personar med demens i tenestetilbod i kommunen i høve prosjektfinsiering	x		Rapport 31/12
4.	Samordne og vidareutvikle aktivitetstilboda saman med frivilligheten, sjå tenester til vaksne	x	x	Handlingsplan 1/3 2020

4.2.7 Integreringstenesta

Arbeide for å få fleire i arbeid og aktivitet

	Beskriving av tiltak	2021	2022	Resultatindikator
1.	Lage ein plan for korleis vi skal integrere flyktningane og få dei ut i arbeid eller som annen bidragsytar i lokalsamfunnet		x	Innan 31/12
2.	Betre samhandling med læringssenteret ved å ha større fokus på arbeid tidleg i programmet. Evaluere fortløpande	x		Identifisere tiltak innan 1/7
3.	Kartlegge moglege språk- og arbeidstreningsplassar i kommunen.	x		Innan 1/7

4.3 Teknisk etat

Teknisk etat omfattar mange ulike fagfelt, som samla har ansvar for samfunns- og arealplanlegging, investering- og drift av kommunal infrastruktur, tilrettelegging for bustad- og næringsutvikling, samt ei rekkje forvaltningsoppgåver knytt til nemnde fagområde.

Status og utfordringar:

- Balansere etaten sitt forvaltnings- og tenestetilbod i høve nasjonale og lokale forventningar med eigenkompetanse og ressursar i ei tid med auka innbyggjartal og kundekontakt.
- Halde på, rekruttere og vidareutvikle eit godt fagmiljø innan etaten sine kjerneområde.
- Følgje opp kommunale investeringsplanar frå prosjektering, til gjennomføring når det gjeld bemanning og ressurstilgang.
- Vidareutvikle interkommunalt samarbeid innan etaten sine fagområde som ledd i å betre service, halde på og vidareutvikle kompetanse.

Auke i innbyggjartal, bustader, hytter og næringsbygg, og ikkje minst planer for vidare utvikling, set krav til auka ressursar, men og innovative måtar å drive forvaltning på. Ressurskrevjande grunnervervsprosessar saman med etterslep på forvaltningsoppgåver (investering/drift, kontroll/tilsyn og eigedomsforvaltning), er krevjande – etaten klarer ikkje å følgje opp alle

forvaltningsoppgåvene som vert forventa. Etaten har høg kompetanse, men mykje av kompetansen er konkurranseutsett. Det er difor viktig å utvikle organisasjonen på ein måte som skapar trivsel og sterke kompetansenettverk.

Hovudmål:

Omsette overordna mål for samfunnsutvikling til praktisk handling og gjennomføring innfor tilgang på administrative ressursar.

Strategiar

Hemsedal kommune vil i den neste to-årsperioden prioritere følgande strategiar og tiltak innanfor desse tenesteområda:

4.3.1 Eigedom

- Årleg rullering og oppfølging av «Plan for vedlikehald og investering av eigedomsmasse» - som er ei statusoversikt med tiltak over kommunen sin totale eigedomsmasse til ein estimert anskaffingsverdi på rundt kr. 800 mill.

	Beskriving av tiltak	2021	2022	Resultatindikator
1.	Gjennomføre investering og drift i tråd med «plan for vedlikehald, investering og drift». Deldokument til handlings og økonomiplan.	x	x	Redusert energiforbruk, rapport effektivisering
2.	Prosjektkoordinering – gjennomføring av prioritert skule- og helseutbyggingar	x	x	Halde framdriftsplan og økonomisk ramme
3.	Gjennom naudsynte grunnnerverv-prosessar sikre areal til bustadbygging, helse- og skuleutbyggingar	x		Framforhandla avtaler
4.	Ferdigstille reguleringsplan for Strupa – gjennomføre sal av Båstø	x		Konsesjonshandsaming for sal

4.3.2 Renovasjon, vatn- og avlaup

- Følg opp vedtekne kommunedelplanar for vassforsyning og avlaupsnett i høve mål og tiltak. Ta i bruk ny teknologi for å effektivisere drift og vedlikehald av VA. Følg opp vedteken avfallsplan for Hallingdal Renovasjon

	Beskriving av tiltak	2021	2022	Resultatindikator
1.	Gjennomføre vedlikehald, drift og investering i kommunale VA-anlegg i samsvar med hovudplan for vatn og avlaup 2018-2030	x	x	Rapport 31/12
2.	Ny driftskontroll for kommunale VA-anlegg – SD-anlegg med nytt FDV- og rapporteringssystem.	x	x	Rapport 31/12
3.	Starte arbeidet med nytt vannbehandlingsanlegg på Krikken	x	x	Rapport 31/12
4.	Bygge nye overføringsledningar for vatn og avløp mellom Holdebakken og Tuv	x	x	Rapport 31/12
5.	Utviding av Holdebakken høgdebasseng – for å kunne levere nok vatn, samt erstatning av vassleidning mellom Rådyrlia og Holdebakken	x		Rapport 31/12
7.	Etablere nytt vassverk på Krikken og ny pumpestasjon på Elvely	x		Rapport 31/12

4.3.3 Kommunale vegar

- Følg opp vedteken hovudplan for veg 2020-2027 i høve mål og tiltak.

	Beskriving av tiltak	2021	2022	Resultatindikator
1.	Gjennomføre vedlikehold, drift og investering i kommunale vegar i samsvar med hovudplan for veg 2020-2027	x	x	Rapport 31/12
2.	Trafikkavbøtande tiltak	x		Sikkert køyremønster Ulsåk Oppvekstsenter

4.3.4 Matrikkel-, plan og byggjesak

- Vidareutvikle interkommunalt samarbeid i Hallingdal
- Etablere, og rullere strategi for tilsyn 2020-2021
- Rullerande planstrategi - Sikre samanheng mellom politisk forventningar og realistiske mål
- Stimulere tverrfagleg samarbeid i planprosess for å sikre ønska og føreseieleg føreseigner

	Beskriving av tiltak	2021	2022	Resultatindikator
1.	Basert på revidert tilsynsstrategi, auke tall tilsyn (stikkprøver) med fokus på avfallshandtering i byggesak og ulovleg byggearbeid	x	x	Rapport 31/12
2.	«Interkommunalt VA-kontor» - oppdatert forvaltningsplan for VA	x	x	Vedtatt ny forvaltningsplan
3.	«Prosjekt senger i næring» - avklare juridisk grunnlag for oppfølging		x	I samarbeid med KS– juridisk gr.lag
4.	Gjennomføre planar i tråd med vedteke planstrategi	x	x	Rapport 31/12

4.3.5 Landbruk, miljø og næring

- Vidareutvikle interkommunalt samarbeid i Hallingdal
- Følgje opp tiltak i næringsplan og Energi- og klimaplan

	Beskriving av tiltak	2021	2022	Resultatindikator
1.	Prosjekt «attraktivt sentrum» - driftsmodell som fjernar eigarlausl søppel, avklarar ønskja infrastruktur med grøntanlegg.	x		Vedtatt org.modell – avtale på plass
2.	Corona – statleg tiltakspakke for næringslivet	x		Rettleiing
3.	Auke tilsyn og kontroll i høve til driveplikt på jordbruksareal	x		Årleg 100 dekar auke i aktiv drift
4.	Oppretthalde talet på miljøfyrtårnverksemdar, og stimulere til minst fire nye «Miljøfyrtårnverksemdar» i året	x	x	Tal nye sertifikat
5.	Nye renovasjonspunkt i tråd med ny avfallsplan	x	x	Vedteke reguleringsplan, og nye grunneigaravtalar

5 INNOVASJONS- OG EFFEKTIVISERINGSPROSJEKT

Hemsedal kommune driv fleire prosessar for å effektivisere drifta. Kommunedirektøren ønskjer spesielt å trekke fram to tiltak.

Velferdsteknologiprojekt

Velferdsteknologi nyttast til innbyggjarar i alle alder, tilpassa brukernes behov. Med samhandlingsreforma, og kommande eldrebølge får kommunen meir ansvar for å levere tenester til fleire brukarar med samansette behov. Prognosar innan helse- og omsorg er at rekrutteringa til yrke ikkje held tritt med etterspurnaden etter «varme hender». Brukarane sjølv ønskjer å bu heime så lenge som mogeleg, og vere sjølvhjelpne. Etter kvart er det venta at velferdsteknologi også vert nytta i oppvekst, for at barn/ungdom med spesielle behov kan få meir retta undervisning. Innføring og bruk av velferdsteknologi er eit nasjonalt satsingsområde som ledd i å møte desse utfordringane. Målet med velferdsteknologi er å skape ein tryggare og enklare kvardag for både brukarar, pårørande og omsorgspersonell. For meir info, sjå www.ehelse.no/. Innføring av velferdsteknologi sett krav til organisasjonsutviklingsprosesser og kompetanseløft i heile organisasjonen. Kommunane i Hallingdal har sett verdien av å stå saman om å implementere velferdsteknologi sidan behova er felles. Mange av løysningane er avhengig av IKT-løysningar, og felles IKT- infrastruktur i Hallingdal gir synergjar. I Hallingdal har ein spesielt hatt fokus på desse 6 tiltaksområda.

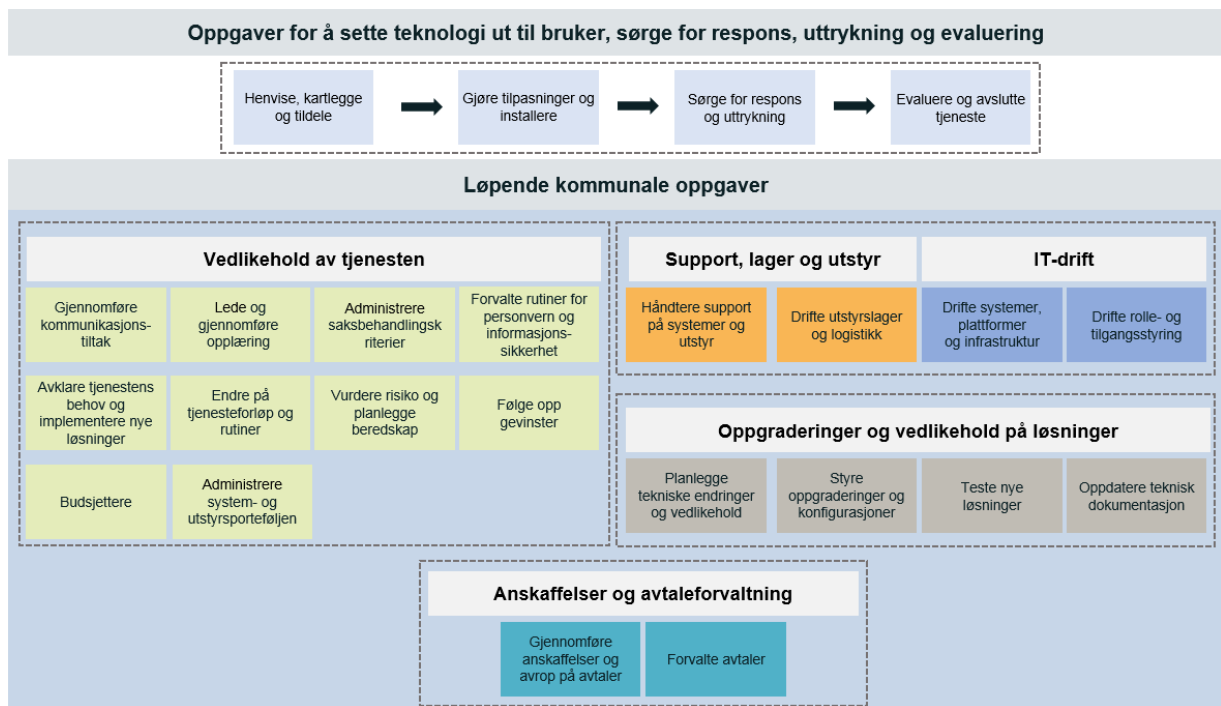
1. Varslings- og lokaliseringsteknologi
2. Elektronisk medisineringsstøtte
3. Elektroniske dørløser
4. Digitalt tilsyn
5. Oppgraderte sykesignalanlegg/ pasientvarslingssystem
6. Logistikk-løysning for meir optimale køyreruter og betre kvalitet på tenesta

Det regionale prosjekt starta opp i 2017, og status på innføring av løysingar i Hallingdal er som følgjer.

Type enhet	SUM
Trygghetsalarm	461
Trygghetsalarm lager	48
Trygghetsalarm alarmknapp	298
Trygghetsalarm alarmknapp lager	14
Røykvarsler	12
Røykvarsler lager	9
Dørsensor	9
Dørsensor lager	14
GPS (Minifinder Pico)	19
GPS (Minifinder Pico) lager	9
Medisindispenser (Medido)	6
Medisindispenser (Medido) lager	5
Digitalt tilsyn (Roommate)	1
Digitalt tilsyn (Roommate) lager	1
Sengesensor	3
Sengesensor lager	1
NFC-tag (Settes på av Hepro)	89
NFC-tag lager	0
Fallalarm	1
Sengematte	1
Bevegelsessensor	2
Vandrealarm	1
Alarmsnor	1
SUM	1005

Erfaringane syner klart at dette ikkje er eit klassisk teknologiprojekt, men ein organisasjonsutvikling med prosessendringar, kommunikasjon og tenestedesign og gevinstplanlegging som sentrale element. Prosjektet handlar med andre ord ikkje berre om å rulle ut teknologiske løysningar, men og sikre forankring, lokalt eigarskap, kommunikasjon, brukarmedverknad, og kompetanseheving for å ta ut maksimal gevinst.

Hemsedal har utfordringar med å ha personalressursar nok til å dra lokale prosessar i dette arbeidet. Dette arbeidet kjem i tillegg til ordinær tenesteproduksjon. Ein er avhengig av deltaking regionalt i prosjektgruppe, men og jobbe på tvers av fagområda innan etat, og på tvers av etatane. Ei vellukka «innføring» vil spare lønnskostnader, og det er venta at gevinstane vert meir synleggjort i slutten av økonomiplanperioden. Gevinstane gjeld sparte kostnader, betre kvalitet og spart tidsressursar. Etterfølgjande samanstilling/ modell er eit forsøk på å syne korleis oppgåvene i prosjektarbeidet går.

Resultat av ei vellukka innføring av planlagt velferdsteknologi i Hemsedal vil etter dagens behov innan Bygdaheimen, heimetenesta, og ressurskrevjande brukarar på sikt utgjere 2-3 årsverk (estimat kr. 1,5 - 2 mill) i årlege kostnader. I økonomiplanen er dette synleggjort med kr. 1 mill i 2024. Sidan auken i behova er stigande vert den økonomiske gevinsten vanskelegar å syne i framlegg til budsjett. Årleg utviklingskostnad (tidskostnader) i organisasjonen kommande 2-3 år vert rekna til kr. 200- 300.000,- / år. Nøkkelpersonar innan fag- og leiarskap må få frigjort tid til å gjennomføre innføring av velferdsteknologi i Hemsedal. Eit viktig suksesskriterium er å sikre ressursar til gode innføringsprosessar slik at ikkje gevinstrealisering av arbeidet vert hindra.

Sentralskule – 3-1

Målsetnaden med å etablere ei sentralskule har vore å yte betre skulefaglege tenester per innsett krone innan oppvekst, men samstundes redusere kostnadane innan sektoren. Effekten vert spesielt venta innan eigedomsdrift (meir rasjonelle areal å drifte/ kvm bygg), samt sparte lærarkrefter ved at ein kan organisere lærarstaben betre. Som tilstandsrapportar syner har kommunen fleire tilfelle med born som treng spesiell oppfølging – både 1-1 oppfølging eller anna klasseinndeling. Bygningsmassen i dag hindrar skuleeigar i å slå saman klassar, og optimalisere etter krav til pedagogtetttheit. Med fleksibel klasseromstilpasning vil ein kunne sette saman bruken av faglærarar og assistent på ein meir effektiv måte. Tilsvarande vil ein kunne gå frå 3 rektorar til ein, samt kompensere for ein dagleg leiar av SFO. Det bør vere mogeleg å effektivisere innan undervisningsstillingar, assistent og fagarbeidar på SFO – samla årleg kr. 2 mill. Samstundes må ein rekne med noko auka kostnader til skyss.

Det er tilsvarande venta at drift av barnehage etter ombygging vil kunne inneha ei innsparing i høve pedagognorm og eigedomsdrift – mellom anna vert det slutt på leige av barnehagemodul som årleg utgjir rundt kr. 400.000,-.

Å samle 3 skuler til 1 vil krevje god kommunikasjon og prosessleiing i arbeidet med å utvikle eit felles skulemiljø. Ei samling av kompetanse vil styrke føresetnadane for betre ressursbruk, kompetanseutveksling, og trivsel på arbeidsplassen.

Generelt

Kommunestyret bad i 2019 kommunedirektøren starte ein prosess med mål om å betre driftsresultatet med 6 mill. kroner frå og med 2020. Bakgrunnen for vedtaket var at kommunen to år på rad har nytta disposisjonsfondet for å saldere budsjettet. Gjennom tertialrapport 1 og 2/2020 er det synleggjort at dette arbeidet vanskeleg lot seg gjere i 2020.

Eit høgt framtidig investeringsbehov gjer at det er behov for å ta ein grundig gjennomgang av organisasjonen for å sjå om det er mogeleg å få til ei rimelegare drift. Dette arbeidet vert vidareført i 2021. I planperioden ligg det til grunn ein folketalsvekst, og vekst på tall nye einingar (hytter, bustader) etc. som inneber eit auka forvaltnings- og tenestetilbod. I økonomiplanperioden er det ikkje synleggjort auka kostnader for å serve denne veksten. Det vert lagt til grunn at desse kostnadane inngår som del av den planlagde effektiviseringa av kommunen si drift. Dette kjem i tillegg til eigne definerte effektiviseringstiltak som er konkretisert med innsparingsbeløp i økonomiplanperioden.

6 MEDARBEIDARPERSPEKTIVET

6.1 Forvalte og utvikle organisasjonen

Dette kapitlet beskriv korleis ein skal forvalte og utvikla organisasjonen og medarbeidarane. Kommunen sin arbeidsgjevarstrategi er lagt til grunn, i tillegg er nokre sentrale føringar teke med.

Status og utfordringar

Arbeidsgjevarstrategien er ikkje behandla politisk etter nytt kommuneval. Hemsedal kommune har mange nye leiarar og det tek tid å bygge ny kultur. Arbeidsmengda i organisasjonen er stor.

Covid-19 situasjonen må handterast fortløpande, noko som til tider er veldig utfordrande og krev mykje ressursar. Covid-19 er ein pandemi og ei ekstraordinær situasjon som dei fleste på ein eller anna måte vil bli påverke av over i lengre tid. Dette fører til ekstra arbeidsoppgåver og ein større arbeidsbelastning enn normalt, og organisasjonen er sårbar. For å redusere slitasjen på dei tilsette, er det nødvendig å nedprioritere arbeidsoppgåver og tilpasse tenestenivået der det er mogleg.

Strategiar kommande fireårsperioden prioritere følgande strategiar og tiltak:

- Etikk og samfunnsansvar
- Politikk og administrasjon
- RAUS og helsefremmende arbeidsplass
- Leiing, tilsette og ombodsroller

Etikk og samfunnsansvar

Kommunen skal ha høg etisk kompetanse for å stå fram som ein heilskapleg, open, trygg, rettferdig og imøtekommande kommune. Kommunen sin primæroppgåve er å yte gode tenester ovanfor våre innbyggjarar. Auka velstand i samfunnet aukar forventningane til kommunen. Kommunen skal inkludere sosiale og miljømessige omsyn i sin daglege drift, skape gode verdier og ta omsyn til menneske, miljø og samfunnsutvikling.

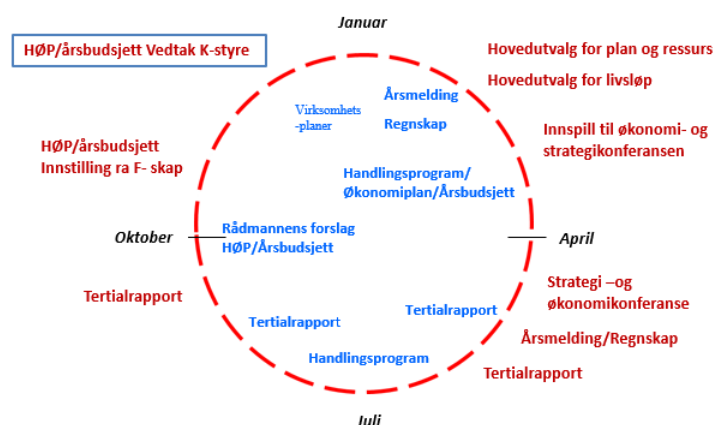
	Beskriving av tiltak	2021	2022	Resultatindikator
1.	Oppfylle krav i EUs Personvernforordning og følgje opp GDPR (General Data Protection Regulation)	x	x	Rapport 31/12
2.	Legge til rette for inntak av lærlingar og arbeidspraksis.	x	x	Arbeidskontrakt
3.	Rullere og følgje opp kommunen sine etiske retningslinjer.	x		Innan 31/12

Politikk og administrasjon

Det er viktig med god dialog og god samhandling for å oppnå gode resultat. Politikarar og administrasjonen har ulike roller. Samhandling må basere seg på tillit og respekt mellom partane. Samhandling gir gode løysingar, effektivitet, kvalitet og ein utviklande organisasjon.

	Beskriving av tiltak	2021	2022	Resultatindikator
1.	Arbeidsgjevarstrategi gjennom folkevaldopplæring og møter for å få ei god forståing av kvarandre sine roller.	x	x	Vedtak av strategi innan 31/12
2.	Forankre «årshjul» som styrer den formelle samhandlinga mellom politikk og administrasjon.	x	x	Innan 1/3

Årshjul Hemsedal kommune Samhandling Politikk/Administrasjon

RAUS og helsefremjande arbeidsplass

Hemsedal kommune skal vere ein endringsvillig og utviklingsorientert, RAUS og helsefremjande organisasjon. I dette legg vi at kommunen skal være ein arbeidsplass der det er gode relasjonar prega av smil, humor, engasjement, trivsel og arbeidsglede. Vi ønskjer eit arbeidsmiljø der vi pratar med kvarandre, har omsorg og gjer kvarandre gode. Vi har felles mål og verdiar, tydelege rammevilkår og gode prosedyrar slik at vi alle kan ta ansvar for å nå felles mål. I tillegg vil vi ha ein helsefremmande arbeidsplass der ein opplever mestring, der det er mogeleg å utvikle seg og der det blir tatt omsyn til forskjellige livsfasar.

	Beskriving av tiltak	2021	2022	Resultatindikator
1.	Vidareutvikle det sosiale årshjulet for å skape fellesskap med sosiale aktivitetar som til dømes julebord.	x	x	Innan 1/3
2.	HMS-arbeidet skal ha fokus på risikovurdering av fysisk og psykisk helse, vernerundar og internrevisjon samt følge opp avvik og forbedringspotensiale med tiltak ute i verksemdene.	x	x	Rapportering gjennom HMS-dokumenter
3.	Gjennomføring av KS - 10 faktor medarbeidarundersøking.	x		Datarapporter. Frist 31/12
4.	Arbeide for at eigen/sjukemeldt fråvær ikkje skal overstige 6 %.	x		Plan for tiltak og implementering

God leiing

Hemsedal kommune sitt overordna mål er at vi gjennom samhandling skal ha ein heilskapleg arbeidsgjevarstrategi som gir positive, trivelege og meningsfylte arbeidstilhøve. Vi skal vere ein nyskapande og open organisasjon, der tilsette gjennom opne prosesser skal medverke og utvikle kvalitative gode tenester. Rulleringsplan på styringsdokument som høyrer inn under personalområdet

Dokument	Vedtatt	Rullering	Merknad
Rutine for medverknad	2019	2021	Årleg
HMS Hovudbok	2017	2021	Fortløpande ved endringar
Arbeidsreglement	2006	2021	Arbeid starta i 2020
Arbeidsgjevarstrategi	2008	2021	Ikkje utført i 2020
Rutine for bruk av digital kommunikasjonskanalar	Ny	2020	Under utvikling
Etiske retningslinjer	2008	2021	Ikkje utført i 2020
Permisjonsreglement	2003	2021	Arbeid starta i 2020

7. BUDSJETT- OG ØKONOMIPLAN

7.1 Føresetnader budsjett

7.1.1 Generell informasjon - føresetnader

Finansielle måltal:

Den nye kommunelova legg opp til at Kommunestyret skal lage finansielle måltal. Måltala vi har hatt tidlegare i økonomiplansamanheng er at det skal vere balanse i økonomiplanen og årsbudsjettet, dvs. at inntekter skal balansere med utgiftene. Dersom utgiftene er større enn inntektene kan ein balansere med bruk av oppsparte midlar så lenge ein har det. I praksis betyr dette at ein kan bruke av disposisjonsfond for å oppretthalde eit visst nivå på tenestene til ein har brukt opp disposisjonsfondet.

Finansielle måltal vil også bli utarbeidd i økonomireglement og finansreglement.

Det vil vere særskilt vanskeleg å lage positive måltal i Hemsedal ut frå det som er kjent når det gjeld investeringsvilje og ynskt nivå på tenestene pr. i dag.

Kommunestyret vil bli utfordra på måltal som:

- Netto driftsresultat i % av driftsinntektene
- Disposisjonsfond i % av driftsinntektene
- Rentesikringsfond

Føresetnader – drift:

Framlegg til budsjett 2021 og økonomiplan 2021-2024 bygger på føresetnaden av at den kommunale aktiviteten i Hemsedal kommune frå 2020 skal fortsette med dei prioriteringane som vart gjort i samband med førre økonomiplan og ev. endringar i 2020.

Kommunestyret gjorde i sitt budsjettvedtak K 103/2018 vedtak om at Kommunedirektøren skulle betre driftsresultatet med 6 mill. kroner frå og med 2020. Gjennom tertialrapport 1 og 2/2020 er det synleggjort at dette vanskeleg let seg gjere. Resultatet av koronapandemien 2020 har gjort det vanskeleg å gjennomføre planlagt drift for 2020. Økonomiplanen legg til grunn at kommunen kan få auka utgifter og reduserte inntekter på om lag kr. 3,9 mill. i 2021. Det er forventningar om at staten skal dekke kommunane sine auka utgifter og reduserte inntekter, men utifrå signal frå Fylkesmannen er me usikre på om me kan forvente full inndekking. Administrasjonen har difor lagt til grunn at me får dekkja 80% av meirkostnader og tap. Belastning drift netto kr. 800 000,-

Føresetnader løn og pensjonsutgifter:

Løn er rekna ut frå heimelsregister. Stillingar som ikkje er heimla har ikkje budsjett og vil følgeleg føre til meirutgift dersom slik løn blir betalt ut. Dersom det er avvik mellom dei ressursane som den normale tenesta krev og dei heimlane som er gjeve må dette komme som innspel til budsjettprosessen. Nytt av året er at vikarløn og fødsels- og sjukepengerefusjonar er stipulert inn. Det same gjeld vikarutgifter i samband med utdanning, og tilskot knytt til desse. Endringane er gjort i eit ledd for å gjere det enklare for avdelingane å følgje opp rekneskap/budsjett.

Verksemdene stipulerer lønsjustering i sine rammar i 2021. Stipulert lønsoppgjer for resten av økonomiplanperioden er samla på eigen post hjå Kommunedirektøren. Det er lagt til grunn 2% lønsauke ut perioden.

Samla kostnad for pensjonsordningane er berekna til 14,73 % av pensjonsgrunnlaget (inkl. 2 % arbeidstakardel).

Ev. attendebetaling frå premiefond og korreksjon for premieavvik blir ført på eige ansvar.

Føresetnader – kjøp av varer og tenester:

Det er i utgangspunktet ikkje gjeve auke i budsjetterte utgifter. Interkommunale tiltak rår administrasjonen ikkje over med mindre Kommunedirektøren sit i styringsgruppa. Det har synt seg å vere utfordrande å effektivisere interkommunal drift. Men det er gjennom eige tiltak definert at det i økonomiplanperioden skal gjennomførast ein innsparing knytt til interkommunale samarbeidstiltak.

Føresetnader – innslagspunkt ressurskrevjande brukarar:

Staten har dei seinaste åra auka den kommunale eigenandelen for tenester til ressurskrevjande brukarar.

Frå 2017 har kommunen sin eigenandel auka frå 1.157.000 kroner til 1.430.000 kroner for 2021.

For ein fyskisk utviklingshemma eldre enn 15 år som mottek ein eller annen teneste frå kommunen blir rammetilskotet auka med eit beløp på 774.000 kroner.

Føresetnader rentesats på innlån:

Renter av eksisterande lån er rekna ut frå ei rentesats på 1,2 % p.a. i 2021. Renter av nye lån er rekna ut frå ei rentesats på 1,5 % i 2021, 2,0 % i 2022 og 2,5 % ut planperioden.

Føresetnader avdrag:

Avdrag er rekna ut frå 30 års avdragstid på kommunale innlån.

Føresetnader startlån - Husbanken:

Ordninga med startlån skal bidra til at personar med langvarige problem med å skaffe seg bustadfinansiering kan skaffe seg eigna bustad og behalde denne.

Kommunen er ein viktig aktør for å vurdere behov og ev. gje startlån der lånsøkar ikkje får lån eller tilstrekkeleg lånebeløp i ordinære kredittinstitusjonar. Kommunen har for første gang i 2020 gjeve finansieringsbevis på fullfinansiering.

Basert på aktiviteten i 2020 og saldo unytta lånemidlar ser ikkje administrasjonen at det er behov for opptak av nye lånemidlar i 2021.

Interkommunalt samarbeid:

Generelt vil kostnadene ved interkommunalt samarbeid auke i Hemsedal ettersom Hemsedal sin del av folketalet i Hallingdal aukar, dette er likevel marginalt. Folketalet for Hemsedal utgang 3. kv er 2506 personar.

Interkommunale samarbeidsavtaler

Nr.	Beskrivelse	§§§	B2019	B2020	B2021	Endring kr	Endring %
1	Regionrådet Hallingdal	§27	357 000	370 000	421 000	51 000	13,78 %
2	IKT Hallingdal	§28	5 104 000	5 300 000	5 523 000	223 000	4,21 %
3	Hallingdal barnevernsteneste – adm.	§28	2 441 000	2 597 000	2 501 000	-96 000	-3,70 %
4	Barneverntiltak i familien			590 000	570 000	-20 000	-3,39 %
5	Barneverntiltak utenfor familien			4 100 000	3 760 000	-340 000	-8,29 %
6	NAV Hemsedal og Gol – sosialkontor, adm.	§28	1 691 000				
7	Sosialkontortjeneste			943 000	931 000	-12 000	-1,27 %
8	Kvalifiseringsordningen			300 000	370 000	70 000	23,33 %
9	Ytelse til livsopphold			900 000	900 000	0	
10	Ytelse til livsopphold flyktninger			650 000	500 000	-150 000	
11	Felles innkreivingskontor	§27	525 000	600 000	300 000	-300 000	-50,00 %
12	Legevaktsentral		859 000	933 000	945 000	12 000	1,29 %
13	Intermediæravdeling (IMA)		798 000	880 000	922 000	42 000	4,77 %
14	Hallinghelse		306 000	442 000	479 304	37 304	8,44 %
15	Hallingdal Etablerersenter	§27	144 000	144 000	100 000	-44 000	-30,56 %
16	Miljøretta helsevern		113 000	113 000	113 000	0	0,00 %
17	Hallingdal krisesenter	Stifting	430 000	464 000	417 481	-46 519	-10,03 %
18	Hallingdal Renovasjon IKS	IKS	6 285 000	6 401 000	7 204 000	803 000	12,54 %
19	Hallingdal Brann- og redningsteneste IKS	IKS	4 200 000	4 830 000	4 998 000	168 000	3,48 %
20	IKA Kongsberg IKS	IKS	250 000	275 000	280 650	5 650	2,05 %
21	PPT og OT Nedre Hallingdal IKS - grunnskole	IKS	1 405 000	1 234 000	1 162 160	-71 840	-5,82 %
22	PPT og OT Nedre Hallingdal IKS - bhg			456 000	429 840	-26 160	-5,74 %
23	Kommunerevisjon IKS/ Viken	IKS	400 000	500 000	588 000	88 000	17,60 %
24	Kontor for avløpstilsyn og vassforvaltning	§ 28 b		366 000	375 000	9 000	2,46 %
			25 308 000	33 388 000	33 790 435	402 435	

1. Beløpet er i tråd med regionrådet si tilråding til Hallingtinget.
- 6-10. Budsjettanslag dagleg leiar NAV – som ligg under Gol kommune som vertskommune
18. Framlegg frå styret
19. Framlegg frå styret
24. Budsjett frå vertskommune ligg ikkje føre enno

Føresetnader frie inntekter:

Kommunedirektøren legg til grunn for dei frie inntektene informasjon frå Fylkesmannen i Viken (tilsvarande Grønt hefte frå Regjeringa) og KS sin prognosemodell.

Eigarskap og bruk av Hemsedal Aktivitetsanlegg AS

Hemsedal har mangla eit samlande organ som kunne gjennomføre infrastrukturinvesteringar innan aktivitetar, og anlegg. Mellom anna viste destinasjonen si satsing på masterplan for sykkel eit slikt behov. Dette var bakgrunnen for at kommunen, saman med Hemsedal Idrettslag og Hemsedal Turisttrafikklag etablerte selskapet.

33 % Hemsedal IL aksjekapital	kr 9.900
33 % Hemsedal kommune aksjekapital	kr 9.900
34 % HTTL aksjekapital	<u>kr 10.200</u>
100 % Total aksjekapital	<u>kr 30.000</u>

Selskapet er registrert i frivilligregistret og vil soleis kunne søkje om mva kompensasjon på line med Hemsedal Idrettslag. Organisasjonen kan også søkje alle andre stiftingar og investorar om gåver og tilskot til ulike prosjekt.

Jfr. K-sak 27/20 har Hemsedal kommune støtta opp under masterplan for terrengsykkel der kommunen både har løyvd kr. 2 mill. i tilskot, samt stilt ein driftsgaranti på mellom kr. 90.000 - 250.000,- årleg over 5 år. I tillegg har kommunen forskottert kr. 6,3 mill. i spelemidlar.

Selskapet har ingen tilsette, og frå kommunen er det valt 2 politisk oppnemnde personar i styret. Desse er Andreas Smith- Erichsen (H) og Marit Foss (HBL). Selskapet har ikkje fremja nokon forslag til nye tiltak 2021, men har fremja underlag til 2 nye søknadar om tilskot og spelemidlar – begge vedkjem raud og grøn sykkelstig i Skiheisområdet. I søknadane vert det føresett eit kommunalt bidrag på kr. 2,8 mill. til raud flytstig, og kr. 592.000,- til grøn flytstig. Økonomiplan legg ikkje opp til kommunalt tilskot til disse tiltaka.

Hemsedal kommune har og vorte utfordra til finansiering/ ansvar for desse tiltaka;

- Ny Solstad bru – grunneigarinitiativ – samarbeid HUS – kommunalt bidrag – eigarskap/ drift ?
- Ny hengebru Ulsåk – flyttast frå Fosshim ?
- K-styrevedtak 60/20 - Spørsmål om fleirbrukshall/ badeanlegg og mogeleg realisering. Dersom kommunestyret avsett midlar til eit forprosjekt for fleirbrukshall/ badeanlegg, vil Hemsedal kommune utfordre HAAS til å jobbe med å identifisere mogeleg finansiering av desse tiltaka ved hjelp av tilskot frå til eks. stiftelsar, lag og organisasjonar.
- Arbeid med realisering av sentralskula kan innebere tiltak kva gjeld leikeområdet som betongpark

Det er ikkje funne midlar til aktuelle tiltak grunna den økonomiske situasjon. Kommunestyret har allereie kjøpt bru over til Bruøyne – realisering av dette ligg som nytt tiltak i økonomiplan – sjå eige investeringstiltak.

Føresetnader utbytte frå Hemsedal Energi AS:

Det er lagt inn utbytte frå Hemsedal Energi AS på 5,8 mill. kroner etter førebelse tal på omsetning i 2020. Budsjett for 2020 var satt til 10 mill. kroner.

Utbytte tilsvarar det som tidlegare var ei overføring for sal av kommunen si andelskraft og konsesjonskraft. Kommunen har kraftrettar tilsvarande (2019):

Konsesjonskraft ≈ 34,9 GWh
Andelskraft ≈ 17,5 GWh

Føresetnader eigedomsskatt:

Innovasjonsprosesser innan oppvekst spesielt kva gjeld skulestruktur frå 3 til 1, samt innføring av velferdsteknologi innan helse- og omsorg er store og tunge prosesser som er godt i gang. Dette er prosesser som har tydeleg potensiale for gevinstrealisering i åra som kjem. Prosessane gjeld dei 2 største etatane med rundt 80% av lønnsmassen. Resultatet av desse prosessane vil vere vanskeleg å kvantifisere i kommande økonomiplanperiode utan å stadfeste at dei er sett i gang. Det er gjort forsiktige anslag. Handlingsplanen syner samstundes klare måleindikatorar. Parallelt kjem innføring av nye statlege oppgåver slik som ny barnevernsreform frå 2022 der det vert venta at kommunen tek eit større økonomisk og fagleg ansvar.

Oppstart og gjennomføring av ekstraordinære prosesser for å betre driftsresultatet for 2020 har spesielt vore vanskeleg grunna koronapandemien. Økonomiplan 2021-2024 legg difor til grunn ei ekstraordinær driftsauke basert på erfaringane frå 2020.

I K-sak 86/20 vart det gjort vedtak om 7 promille for næring, kraft/ verk og bruk. I tillegg kjem 1 promille på bustad og fritid. Dette innebar ei inntektsauke på om lag kr. 10 mill i høve budsjett for 2020. Den positive

veksten i gjestedøgn, tall hytter/ fritidseiningar inneber og eit auka press på servicetenestar innan helse og omsorg, men og auka servicebehov generelt. Kommunestyret sitt ønskje om å opne opp for meir fast busetnad i fritidseiningane er og døme på ei brukargruppe som vil etterspørje kommunal service. UMS-teljingar stadfester langt på veg at folketalet i periodar vert meir enn 10- dubla. Det som er urovekkande er at **inntektssystemet ikkje fangar opp at Hemsedal er ein vekstkommune med store sesongsvingingar med behov for å tilpasse drifta etter maks belastning**. Ein kan liste opp nokre døme som syner slike meiroppgåver;

- Etterslep på vegvedlikehald, skilting, trafikktryggleikstiltak, kryssingspunkt skiløyper, nye g/s-veg
- Auka etterspurnad etter kontroll/- tilsyn innan miljø, plan- og byggesak (senger i næring, forsøpling, forureiningssaker)
- Generell forvaltningsservice via tenestetorg, facebook o.l
- Skalering av helse- og omsorgstenester som yter tenester til hyttefolk
- Kompetanse og tidsressursar til klagehandsaming, nabomerknader, laushundproblematikk

Ei deling av infrastrukturinvesteringar med næringa gjennom HIAS-avtala er naudsynt, men inntektssystemet fangar likevel ikkje opp følgjekostnader på drift. Det er lenge sidan kommunen skulle overta drifta av Lauparvegen jfr. utbyggingsavtale. Tilsvarende forventningar til overtaking kjem på Totteskogvegen, overtaking av veganlegg i Fridalen Bustadfelt (BU7), og Brøtabakkjin berre for å nemne døme på driftskonsekvensar ein ikkje tenker på (gatelys, brøyting, vedlikehald). Vidare kjem forventningar om at kommunen må ta ei leiarrolle innan ulike sentrumsutviklingstiltak. Lista over tiltak er lang, anten det er off. parkeringsanlegg, bruer, off. toalettanlegg, eller drift av grøntanlegg. Kommunen nyttar mellom anna deler av eigedomsskatten til å støtte HUS (løypekøyting, sommarprosjekt med vedlikehald av stiger, utmarksoppsyn) og til kjøp av vertskapstenester frå HTTL.

Det er forventningar om at kommunen skal følgje opp næringa si satsing innan sti, sykkel og langrenn – ei satsing som og inneber ei rekkje nye forvaltningsoppgåver til beste for både næring og fritidsbrukarar. Mange av desse tiltaka har i mindre grad direkte med kommunal tenesteproduksjon å gjere, men er ein konsekvens av nærings- og samfunnsutviklinga i bygda. At eigedomsskatten dekkjer noko av desse driftskostnadane er nødvendig, men og naturleg. Dette kjem i tillegg til eigedomsskatten si finansiering av finanskostnader.

I økonomiplanperioden er det lagt til grunn at kommunen må nytte det økonomiske handlingsrommet det vart opna for då kommunen vedtok å innføre allmenn eigedomsskatt.

Kommunen står føre investeringar på om lag kr 300 millionar i økonomiplanperioden. Eigedomsskatten må difor nyttast til å dekke finanskostnader knytt til investering.

Det er lagt opp til at deler av eigedomsskatten må finansiere ordinær aktiviteten knytt til administrasjon, plan og utvikling i driftsbudsjettet. Gitt kapasiteten pr. i dag er det ikkje tilrådeleg å ta ned aktiviteten når ein samstundes skal møte dei politiske forventningane til tenesteomfang og kvalitet, samt møte planlagt vekstsambisjonar i vedteken samfunnsdel. Driftsnivået inneber at Hemsedal kan vidareføre aktiviteten som ein vekstkommune, - med store sesongsvingingar, vere ein aktiv vertskommune, og vidare sikre at t.d. etterslep på vegvedlikehald, trafikktryggingstiltak, og overtaking av vegar er teke økonomisk høgd for.

Framlegg til budsjett/økonomiplan innber at eigedomsskatten på fritid/bustad vert trappa opp til 2 promille i 2021. Vidare ut i perioden er det synt ein opptrapping for å saldere budsjett. Eigedomsskatt på næring er foreslått vidareført med 7 promille i økonomiplanperioden.

Eigedomsskatten vil for ein gjennomsnittleg bustad, med 2 promille, vere kr. 4313 i år 2021. Same tal for fritidseigedom vert kr. 4551. På evt. maks nivå i 2024 vert snittpris pr. bustad kr. 8 626 i året. Skatt for ein gjennomsnittleg fritidsbustad vil tilsvarande ligge på kr. 9 102 i året.

Korrigeringar gjennomført etter økonomiutvalet sitt vedtak 24.11.20 (i hovudsak nedtak av investeringsplan og justert forventna rentenivå) medfører at handlingsrommet utover i perioden er større enn først vurdert. Det inneber at det er rom for nærare vurdering av profil på utvikling i eigedomsskatten utover i økonomiplanperioden.

I kommunestyret sitt vedtak 17.12.20 er det føresett at administrasjonen skal sjå nærare på det juridiske grunnlaget, og moglegheiter for fastsetting av nye retningslinjer og retaksering av eigedomar i 2021.

Føresetnader – busetting av flyktningar:

Kommunedirektøren har i perioden 2021 – 2024 lagt til grunn at det blir busett ti flyktningar i 2021 og seks flyktningar kvart år ut planperiode. Dette gjev inntekt i form av integreringstilskot, men samstundes også plikt til å tilby introduksjonsprogram til dei vaksne og skuletilbod til dei yngre.

Føresetnader - bruk av disposisjonsfond:

I framlegg til økonomiplan er det ikkje lagt inn bruk av disposisjonsfond.

Disposisjonsfond kan elles bli brukt til å finansiere drifta, men det vert ikkje lagt opp til ein gjer det for å finansiere vedvarande høgare driftsnivå enn kva inntektene tilseier. Disposisjonsfondet er på om lag kr 48 mill. kroner pr. d.d.

Budsjettdirektiv:

Kommunedirektøren sendte 01.06.2020 ut budsjettdirektiv til leiargruppa. Gjennom budsjettdirektivet sette kommunedirektøren fokus på å skaffe kommunen handlingsrom til å gjennomføre ønska investeringar. Dette arbeidet har vore tema gjennom heile 2020, men resultatet er sterkt påverka av koronapandemien.

Nye driftstiltak og behov skal i utgangspunktet dekkast innan eigne rammar. Kommunedirektøren bad også leiarane finne heile og konkrete innsparingstiltak på 3,0 % av driftsutgiftene innan sitt område.

7.1.2 Kjøp av varer og tenester inkl. interkommunale tiltak

Det er fleire år sidan dei kommunale tenestene vart kompensert for prisauke. Dette vart sett på som innsparingstiltak i seg sjølv. Dette er i hovudsak vidareført i budsjett 2021. På eit eller anna tidspunkt vil vi komme til eit brytningspunkt for kor mykje vi kan spare inn på denne måten.

Interkommunale tiltak:

Når det gjeld interkommunalt samarbeid er dette ofte lausreve frå kommunen si eige budsjettering. Hemsedal har gjennom åra fått fleire innbyggjarar samstundes som fleire av dei andre kommunane har fått færre innbyggjarar.

Med fordelingsnøkkel som gjeld for det interkommunale samarbeidet pr. i dag – fordeling etter folketal – vil det bety at Hemsedal sin del av dei totale kostnadene aukar. Dette er sjølv sagt. Det er likevel betre med ei auke i folketalet enn det motsette, sjølv om det fører til noko høgare kostnader også for det interkommunale samarbeidet.

Det er viktig å vite at når det gjeld sosialutbetalingar og barnevern, så er dette budsjettert ut frå det vi veit pr. i dag. Eit barn ekstra som ev. vert teke over av barnevernet vil bety store konsekvensar for både kostnadene til barnevern, men også for kostnadene til skulene.

Rådmannsutvalet utarbeidde eige budsjettdirektiv for interkommunale tiltak der det vart lagt opp til ei kostnadsreduksjon på 3 %, samt at effektivisering skulle vere eit eige pkt. i budsjett. Forslaget fekk si tilslutnad i Hallingtinget som sak 4/20.

Arbeidet med innsparingar har truleg vorte nedprioritert som fylgje av alt arbeidet med koronapandemien.

7.1.3 Inntektsauke

Det blir gjort ei løpande vurdering av inntektene på dei forskjellige områda. I mange høve vert inntektene korrigert ut frå det som er brukar-grunnlaget i rekneskapsåret. Brukarbetaling vert normalt auka med 1-3 % kvart år. Inntektsauka blir lagt inn i økonomiplanen.

Dei store inntektene er uansett skatt- og rammetilskot som langt på veg blir bestemt av staten. Framskriving er basert på KS- prognosetall. Eventuelt tap vert noko dempa av INGAR (inntektsgarantiordning), som gjeld rammeoverføringane, men ikkje skatteinntektene.

Når det gjeld eigedomsskatt og gebyr (VAR) er det lagt til grunn ei auke basert på ca. 1000 nye einingar (fritidseiningar/bustader) i planperioden. Dette basert på faktiske utbyggingsplanar.

7.2 Økonomiske hovedoversikter

Økonomisk oversikt drift

Hemsedal kommune (NOK 1000)	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Driftsinntekter						
Rammetilskudd	70 605	82 218	78 578	74 429	73 835	74 678
Inntekts- og formuesskatt	89 794	87 024	92 902	92 930	93 702	94 443
Eiendomsskatt	5 326	12 200	30 445	41 272	47 771	55 176
Andre skatteinntekter	3 084	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Andre overføringer og tilskudd fra staten	9 519	7 143	4 965	4 050	4 000	3 950
Overføringer og tilskudd fra andre	33 542	16 360	31 590	29 847	29 774	29 821
Brukerbetalinger	10 164	9 578	10 106	10 181	10 257	10 335
Salgs- og leieinntekter	38 891	35 528	32 987	34 375	36 094	37 976
Sum driftsinntekter	260 924	253 051	284 572	290 084	298 433	309 378
Driftsutgifter						
Lønnsutgifter	135 771	128 451	136 482	137 313	138 354	139 498
Sosiale utgifter	30 546	35 153	36 969	37 711	38 023	38 939
Kjøp av varer og tjenester	78 406	75 483	90 857	87 807	88 157	89 283
Overføringer og tilskudd til andre	14 238	12 893	10 910	10 422	10 480	10 715
Avskrivninger	12 000	10 614	14 178	14 178	14 178	14 178
Sum driftsutgifter	270 963	262 594	289 396	287 430	289 191	292 612
Brutto driftsresultat	-10 039	-9 543	-4 824	2 654	9 242	16 766
Finansinntekter						
Renteinntekter	2 396	1 320	1 320	1 320	1 320	1 320
Utbytter	13 135	10 150	5 779	8 000	8 000	8 000
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	-	-	-	-	-	-
Renteutgifter	3 823	4 794	3 890	6 210	8 230	10 020
Avdrag på lån	8 207	9 540	11 730	16 280	19 060	21 040
Netto finansutgifter	3 501	-2 864	-8 521	-13 170	-17 970	-21 740
Motpost avskrivninger	12 000	10 614	14 178	14 178	14 178	14 178
Netto driftsresultat	5 462	-1 793	833	3 661	5 450	9 204
<i>Netto driftsmargin</i>			<i>0,3 %</i>	<i>1,3 %</i>	<i>1,8 %</i>	<i>3,0 %</i>
Netto driftsresultat korr. for sjølkost - bruk av fond			3 145	6 813	8 040	11 817
<i>Netto driftsmargin</i>			<i>1,1 %</i>	<i>2,3 %</i>	<i>2,7 %</i>	<i>3,8 %</i>
Disp. eller dekning av netto driftsresultat:						
Overføring til investering	-10	-	-	-	-	-
Netto avs. til eller bruk av bundne driftsfond	-3 085	-60	2 252	3 092	2 530	2 553
Netto avs. til eller bruk av disposisjonsfond	1 719	-8 236	-3 085	-6 753	-7 980	-11 757
Bruk av tidligere års mindreforbruk	5 927	10 089				
Dekning av tidligere års merforbruk	-	-	-	-	-	-
Sum disp. eller dekning av netto driftsresultat	4 551	1 793	-833	-3 661	-5 450	-9 204
Fremført til inndeckn. i senere år (merforbruk)	-10 089	-	-	-	-	-

Sjølvkostområdet belastar drifta i perioden negativt. Meirforbruket finansierast ved bruk av bunde fond frå tidelegare periodar med underforbruk. Drifta utjamnast løypande over periodar på fem år. For å synleggjere resultatet av ordinær drift er Netto driftsresultat korrigert på eiga linje med bruk av bunde sjølvkostfond i planperioden. (I tidelegare år har sjølvkostinntektene vorte justert for å eliminere effekten på ordinær drift.)

7.2.1 Kostnader knytt til virusutbrotet

Kostnader knytt til virusutbrotet belastar drifta netto med 1,1 mill. med eit tilskot på 3,1 mill. (80 % av kostnadane.) Ein situasjon tilnærma dagens ligg til grunn for tala. Ved auke i smitte vil kostnadene auke ytterligare. Det er knyta stor uvissheit til tilskotet.

Prosjekt 439 Korona (NOK 1000)	2020 - hiå	B2020	B2021
LØNN OG SOSIALE KOSTNADER	2 344	1 402	2 144
KJØP AV VARER/TJENESTER SOM INNGÅR I KOMMUNAL EGENPRODUKSJON	1 445	761	1 277
KJØP AV TJENESTER SOM ERSTATTER KOMMUNAL EGENPRODUKSJON	753	-	600
OVERFØRINGSUTGIFTER	913	169	-
SALGSINNTEKTER	-	-	151
REFUSJONER	-493	-169	52
OVERFØRINGSINNTEKTER	-3 620	-2 778	-3 139
Sum prosjekt 439 Corona	1 342	-615	1 085

7.2.2 Budsjett pr område

Avsetningar til lønnsoppgjer belastar sentraladministrasjonen med kr 2,9 mill. i 2022, kr 5,9 mill. i 2023 og kr 8,9 mill. i 2024.

Områder (NOK 1 mill.)	År 2021	År 2022	År 2023	År 2024
Sentraladministrasjon	24,4	26,3	29,4	32,8
Kultur og oppvekst	69,6	69,4	66,7	66,5
Helse og omsorg	74,9	73,5	73,9	73,2
Teknisk	26,3	23,4	23,3	22,2
Finans - annet	-195,1	-192,7	-193,3	-194,7

Bevilgningsoversikt investering

Bevilgningsoversikt - investering (NOK 1000)	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Investeringer i varige driftsmidler	28 644	55 977	194 805	152 931	76 139	101 523
Tilskudd til andres investeringer	-	3 500	3 500	-	-	-
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	729	580	585	585	585	585
Utlån av egne midler	1 310	6 300	1 780	-	-	-
Avdrag på lån	457	-	-	-	-	-
Sum investeringsutgifter	31 140	66 357	200 670	153 516	76 724	102 108
Kompensasjon for merverdiavgift	3 712	3 135	26 558	24 875	11 685	18 119
Tilskudd fra andre	1 834	-	678	12 572	300	19 730
Salg av varige driftsmidler	15 185	8 080	7 630	6 685	2 500	2 500
Salg av finansielle anleggsmidler	-	-	-	-	-	-
Utdeling fra selskaper	-	-	-	-	-	-
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	988	-	-	-	-	-
Bruk av lån	17 736	32 699	163 439	108 799	57 654	61 175
Sum investeringsinntekter	39 455	43 914	198 305	152 931	72 139	101 523
Videreutlån	-	4 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Bruk av lån til videreutlån	-	4 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Avdrag på lån til videreutlån	-	420	690	690	690	690
Mottatte avdrag på videreutlån	-	420	690	690	690	690
Netto utgifter videreutlån	-	-	-	-	-	-
Overføring fra drift	10	-	-	-	-	-
Netto avs. til eller bruk av bundne inv.fond	-540	-	-2 758	-3 758	242	-3 758
Netto avs. til eller bruk av ubundet inv.fond	1 990	22 443	2 365	585	585	585
Dekning av tidligere års udekket beløp	-	-	-	-	-	-
Sum overføring fra drift og netto avsetn.	1 460	22 443	-393	-3 173	827	-3 173
Fremført til inndekn. i senere år(udekket bel)	-	-	-	-	-	-

7.3 Nye satsingar og kostnadsreducerande tiltak drift

Følgjande nye satsingane ligg i handlings- og økonomiplanen:

Driftstiltak	År 2021	År 2022	År 2023	År 2024	Totalt
Læremidlar til elevane	303 000	154 500	77 000	-	534 500
Lærlingar til oppvekst - Ulsåk og Tuv bhg	296 922	296 922	296 922	296 922	1 187 688
LOS - HBU	187 500	187 500	187 500	-	562 500
Skulebiblioteket	20 000	20 000	20 000	20 000	80 000
Tuv skule, oppvekst og omsorg, barn med spesielle behov	546 673	815 263	815 263	815 263	2 992 462
Ulsåk skule - auke pedagogtetheit	587 204	587 204	-	-	1 174 408
Drift og forvaltning av Nødnett	54 467	54 081	53 518	49 178	211 244
Dagtilbud til personer med demens	633 738	633 738	950 607	950 607	3 168 690
Nattevakt Hjemmesykepleie	1 290 000	1 290 000	1 290 000	1 290 000	5 160 000
Auke administrasjonstid Bråtenjordet	88 723	88 723	88 723	88 723	354 892
Renholdsmateriell	100 000	100 000	100 000	100 000	400 000
Vaktmester	-	285 676	561 352	561 352	1 408 380
Vaktordning - Vaktmester	100 000	100 000	100 000	100 000	400 000
Renholdsledelse - administrasjon	38 025	75 800	75 800	75 800	265 425
Trafikktryggingstiltak - Ulsåk oppvekstsenter	300 000	-	-	-	300 000
Forsterking og asfaltering GS-veg Skeievegen og idrettsplassen (KV1020)	115 000	-	-	-	115 000
Forsterking og asfaltering veien inn til brannstasjonen (KV-1)	-	170 000	-	-	170 000
Tuv bhg, 40% fagarbeidar	214 076	214 076	214 076	214 076	856 304
Overtaking kjøreveg Brøtabakkjin	28 000	56 000	56 000	56 000	196 000
Grøfting og grusing Liøvegen	300 000	-	-	-	300 000
Grøfting og grusing -Panoramavegen	280 000	80 000	80 000	80 000	520 000
Vedlikehold av bruer	-	150 000	-	150 000	300 000
Sum driftstiltak	5 483 328	5 359 483	4 966 761	4 847 921	20 657 493

I tillegg er følgjande prosjekt direkte innarbeidd i budsjettet: Sommararrangement i regi av psykiske helse (F.sak 59/20), Prosjekt 415 Tilskot til grøn flytsti (K.sak 132/20), og Prosjekt 439 Tilskot til prosjekt "Hemsedal med sikkerhet i fokus" (K.sak 145/20).

Følgjande nye kostnadsreducerande tiltak ligg i handlings- og økonomiplanen:

Innsparingstiltak	År 2021	År 2022	År 2023	År 2024	Totalt
Effektivisering kommunal og interkommunal drift	-	-400 000	-600 000	-	-1 000 000
Reduserte lønnskostn. v/sentralisering av skule og sfo / auka skysskostn	-	-	-1 850 000	-1 850 000	-3 700 000
Innsparing av 22% stilling ved reduksjon av undervisningstimetallet	-45 545	-109 307	-109 307	-109 307	-373 466
Vakans - arealplanlegger 50 %	-300 000	-	-	-	-300 000
Vakans - fødselspermisjon fagkonsulent landbruk	-350 000	-	-	-	-350 000
Sum innsparingstiltak	-695 545	-509 307	-2 559 307	-1 959 307	-5 723 466

I tillegg er det berekna innsparing på 1 mill. i 2024 som fylgje av investering i velferdsteknologi.

7.4 Investeringar 2021 – 2024

Pr. 1.1.2020 har Hemsedal kommune lånegjeld på kr 188 millionar. Det gjer ein gjeldsgrad for 2019 på 72 %.

Det er lagt opp til investeringar (inkl. sjølvkost) på kr 171,1 mill. i 2021, kr 115,5 mill. i 2022, kr 60,2 mill. i 2023 og kr 63,7 mill. i 2024. Sal av tomter og eigedom bidrar med 19,3 mill. i finansiering. Samla investering i planperioden gjer såleis ei auke i gjeld på over kr 390 mill.

Investeringstiltak	År 2021	År 2022	År 2023	År 2024
Grunnkjøp Øya, Krikken, Gravset, Tuv, Kyrkjebønøsvegen	16 200 000	-	-	-
Geovekstavtale - kartinvesteringar	170 000	-	-	-
Rehabiliteringsmidlar jf. FDV dokument	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Kjøp/ innløyising av leasingbil	300 000	-	200 000	-
Kjøp av grasklyppar	116 000	-	-	116 000
Trafikktryggleikstiltak - utbedre bussholdeplass Svø	2 500 000	-	-	-
Opparbeide GS-veg langs Kyrkjebønøsvegen	-	200 000	1 140 000	-
Parkeringsareal Tuv oppvekstsenter	200 000	2 000 000	-	-
Veglys - utskifting av kvikksølvdamppærer med LED	350 000	350 000	350 000	350 000
Forsterkning og asfaltering Haugavegen	465 000	-	-	-
Gangbru Bruøyne	2 500 000	-	-	-
Forsterkning og asfaltaring GS-veg Hugnadheim-FV (KV1019)	150 000	-	-	-
Nødstrømsaggregat	-	-	800 000	-
Røntgenapparat	250 000	-	-	-
Velferdsteknologi, felles prosjektleder	100 000	200 000	200 000	200 000
Oppgraderinga av Bråtenjordet	-	950 000	950 000	-
Oppgradering lensmannskontor	150 000	-	-	-
Omsorgsbygg for yngre v/ Bråtenjordet	20 000 000	9 700 000	-	-
Sentralskulen - sentralisering 1-4.trinn	75 000 000	73 000 000	-	-
Omsorgsbygg for eldre ved Bygdaheimen	-	-	38 000 000	23 000 000
Utviding av Bygdaheimen	-	-	-	16 770 000
Ombygging av Ulsåk skule til barnehage	-	-	-	11 506 000
Spir, tårn og urnelund Hemsedal kyrkje, tak Lykkja kapell	3 500 000	-	-	-
Kjøp og innføring av Ipad på 1.-4. trinn	205 900	92 300	106 500	106 500
Investering i PC for HBU	422 100	403 200	157 500	126 000
<i>Tilskot digitale verktøy grunnskolen</i>	<i>-628 000</i>	<i>-272 000</i>		
Budsjett- og rapporteringsverktøy	-	200 000	-	-
Sum investeringstiltak eks. sjølvkost	122 951 000	87 823 500	42 904 000	53 174 500

Investeringstiltak sjølvkost	År 2021	År 2022	År 2023	År 2024
Ny driftskontroll for kommunale VA-anlegg	3 000 000	1 200 000	-	-
Nytt vannverk på Krikken	12 430 000	12 460 000	11 150 000	-
VA-ledning Holdebakken-Tuv	12 000 000	12 000 000	-	-
Rehabilitering av kummer	-	600 000	-	600 000
Utviding av returpunkt	3 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Utviding av Holdebakken høydebasseng	14 708 000	-	-	-
Rehabilitering av ledningsnett i Haugavegen, Tunvegen og Trøimsv	2 980 000	-	-	-
Nye biler vann og avløp	-	-	-	900 000
Rehabilitering ledningsnett Krikken VV - Trøim RA	-	-	700 000	8 000 000
Rehabilitering ledningsnett Ulså RA - Svøo	-	400 000	4 400 000	-
Sum investeringar sjølvkost	48 118 000	27 660 000	17 250 000	10 500 000
Sum investeringar	171 069 000	115 483 500	60 154 000	63 674 500
Sal av tomter/eigedom	År 2021	År 2022	År 2023	År 2024
Innløsing festetomter Golf Alpin	-1 200 000	-1 600 000	-	-
Salg av Båstø gard	-3 500 000	-	-	-
Sal av tomter BK2	-	-1 600 000	-	-
Sal av tomter Golf Alpin	-980 000	-735 000	-	-
Sal av tomter Golf Alpin IV	-	-2 000 000	-2 500 000	-2 500 000
Sal av bustadtomter Svøo III	-1 950 000	-750 000	-	-
Sum finansiering ved sal av tomer/eigedom	-7 630 000	-6 685 000	-2 500 000	-2 500 000
Lånebehov	163 439 000	108 798 500	57 654 000	61 174 500

Det vil òg vera infrastrukturinvesteringar knytta til HIAS-avtala i planperioden. Tilskot/finansiering gjennom HIAS vert avsatt på bundne fond. Investeringane er difor heldt utanfor berekning av lånebehov.

HIAS-avtalen	År 2021	År 2022	År 2023	År 2024
HIAS-avtalen, infrastrukturinvesteringar og finansieringar	-	-	4 000 000	-
HIAS-avtalen, infrastrukturinvesteringar og finansieringar	-2 758 000	-3 758 000	-3 758 000	-3 758 000
HIAS-avtalen, infrastrukturinvesteringar og finansieringar	-2 758 000	-3 758 000	242 000	-3 758 000

Som fylgje av investeringar vil driftskostnadene auke i perioden. I tillegg til kostnadar som vist i tabellen under, vil det kome til auke i driftskostnadar knyta til veg og anna infrastruktur.

Driftskonsekvensar investeringstiltak	År 2021	År 2022	År 2023	År 2024
Kjøp og innføring av Ipad på 1.-4. trinn	150 000	20 000	20 000	20 000
Velferdsteknologi, felles prosjektleder	30 000	80 000	150 000	-850 000
Oppgraderinga av Bråtenjordet	-	-	-200 000	-480 000
Oppgradering lensmannskontor	-	-	-250 000	-250 000
Omsorgsbygg for yngre v/ Bråtenjordet	-	273 000	546 000	546 000
Sentralskulen - sentralisering 1-4.trinn	-	1 125 176	2 286 352	2 286 352
Omsorgsbygg for eldre ved Bygdaheimen	-	-	-	-65 000
Utviding av Bygdaheimen	-	-	-	351 000
Budsjett- og rapporteringsverktøy	-	-	10 000	10 000
Sum driftskonsekvensar investeringstiltak	180 000	1 498 176	2 562 352	1 568 352

Andre tiltak som kan påvirke investeringsplan:

I vedtak Kst 18.06.2020 sak 72/20 bad helse- og omsorgsetaten kommunestyret om kr 1.100.000 for å gjennomføre om-/utbygging av eitt venterom med inngangsparti på helsestasjonen inkl tilkomst slik at areal for helsestasjon blir samlokalisert utan at dette kjem i konflikt med lege-/smittebehandling.

Kommunestyret bad om alternativ til ny inngang. Kostnader knytt til bygningsarbeid måtte dekkast innanfor ramma, alternativt ved bruk av koronamidlar eller ved budsjettarbeid.

Helsestasjonen vil i vintersesongen 2020/2021 flytte ut av to kontorert for å få plass til ein luftveisklinikk som ivaretek turister med skadar og luftveissymptomer. Helsestasjonen vil benytte gangarealet etter utflytting. Det er presisert fra helsedirektoratet at vi ikke får bygge ned tjenesten på helsestasjonen.

Skulle pandemien fortsette mot vinter 2021/2022 så må helsesenteret bygges ut for å gje plass til helsestasjonen. Dette vil kunne komme inn i revidert budsjett 2021.

8. GEBYR OG BETALINGSSATSAR

8.1 Slam

Varenr	Gebyrtekst	Pris inkl. mva 2020	Pris inkl. mva. 2021	Δ %
520	Fastledd slamanlegg (årleg)	309	289	-6,5
521	Kr/pr. m3 for slamavskillere/tette tanker/store anlegg o.l	580	611	5,4
524	Fastledd minirensanlegg (årleg)	796	746	-6,3
525	Kr/pr. m3 for minirensanlegg	386	410	6,1
528	Fastledd store anlegg (årleg)	1 458	1364	-6,5
593	Rensegebyr ved tette tanker/ekstra- og nødtømminger - pris pr. m3	258	260	1,0
595	Traktor- /spesialbiltømming/liten bil	729	770	5,6
503	Oppmøtegebyr ved ekstratømminger	1 927	1803	-6,4
505	Oppmøtegebyr ved naudtømminger	4 198	3928	-6,4
507	Pr. m3 ved ekstra- og naudtømminger	550	580	5,5
506	Ikkje utført ekstra- naudtømming	645	645	0,0
513	Tilsynsgebyr pr. anlegg pr år (ingen mva)	250	500	100,0

8.2 Renovasjon

ÅRSGEBYR RENOVASJON (alle tal i kroner inkl. mva)				
Gebyrsatser	Vekt	2020	2021	Δ %
Sats renovasjon helårsbolig	1,00	3 268	3 451	5,6
Sats renovasjon container	0,77	2 506	2 648	5,6
Sats renovasjon dunk hytte	1,00	3 268	3 451	5,6
Sats utvida henteavstand	0,10	334	353	5,6
Sats renovasjon dunk stor	1,50	4 901	5 178	5,6
Sats renovasjon hytte/støl	0,57	1 863	1 968	5,6
Hushaldningar med sekkerrenovasjon som komposterer organisk avfall kan få 15 % reduksjon av gebyret . Føresetnaden er at dei kan dokumentere at dei har gjennomført komposteringskurs som på førehand er godkjent av kommunen				

8.3 Vatn og avløp

Tilknytingsgebyr er et eingongsgebyr som skal betalast for tilknytning til kommunalt vatn- og/eller avløpsanlegg.

Gebyret skal betalast ved tilknytning av:

- Ny tilknytning av eigedom
- Tilknytning av eksisterande bygg, eller bygg som kommunen krev tilknytt.
- Eksisterande bygg med tilknytning som ikkje er godkjent.

For bustadeigedom skal eingongsgebyret for tilknytning utgjere eit fast beløp per bueining.

For nærings- og fritidseigedom skal eingongsgebyret for tilknytning utgjere eit fast beløp per brukseining som er tilknytt.

For kombinasjonseigedom skal det betalast for kvar del etter reglane over.

Tilknytingsgebyret skal være betalt før tilknytning.

Årsgebyr for vassforsyning og avløpshandtering er todelt:

Abonnementsgebyr:

Eit fast årleg gebyr for kommunens vass- og avløpstenester. Inntektene frå gebyret skal fortrinnsvis dekkje tenestenes kapitalkostnader og indirekte administrasjonskostnader. I 2021 forventast dette å utgjere 49 % for vann og 42 % for avløp.

Forbruksgebyr

Blir fastsett enten etter faktisk vassforbruk eller stipulert etter størrelsen på eigedomen. Stipulert forbruk reknast ut ifrå bruksareal multiplisert med ein faktor på 1,2 m³/m². For fritidsbustad er faktoren 0,6 m³/m². Bruksareal reknast etter NS-3940.

Vatn- og avløpsgebyra reknast etter prinsippet vassmengd inn er lik vassmengd ut.

Differensiert abonnementsgebyr:

Abonnementsgebyret er differensiert ut frå brukskategoriar:

- Bustadeigedom: per bueining
  - Fritidseigedom: per brukseining
  - Nærings- og kombinasjonseigedom (bedrifter, landbruk mv.): i kategoriar avhengig av vassforsyningskapasiteten til den enkelte eigedom
-

Vassmålaravlesing:

Abonnentar som har vassmålar betalar ein årleg leige for vassmålaren.

Alle vassmålarar skal lesast av ein gong kvart år innan 31. desember. Målarstand skal rapporterast på vassmålar kort og blir sendt til kommunen elektronisk eller som brevpost.

Gebyrreduksjon i medhald av forbrukarkjøpslova sine reglar om prisavslag

Abonnenten har rett til reduksjon i gebyr ved feil eller mangel ved vassforsyninga i medhald av forbrukarkjøpslova sine reglar om prisavslag. Abonnenten har rett til redusert gebyr dersom ikkje-varsla avbrot i vassforsyninga varar i meir enn 24 timar. Villkår for gebyrreduksjon er at mangelen skuldast forhold hjå kommunen, til dømes forureining i vasskjelde eller feil ved kommunalt anlegg. Krav om redusert gebyr må fremmast innan to månader etter at forholdet oppstod, dersom ikkje kommunen har fatta eige vedtak om gebyrreduksjon.

Gebyrsatsar (alle satsar er inklusiv meirverdiavgift):

Årleg abonnementsgebyr (kr/år)	Eining/tal	Vatn	Vatn	Avløp	Avløp
		2020	2021	2020	2020
Bustadeigedom	Per bueining	704	844	1.541	1.296
Fritidseigedom	Per brukseining	1.408	1.688	3.083	2.593
Nærings- og kombinasjonseigedom					
Kategori 1 (0-300 m ³)	1	704	844	1.541	1.296
Kategori 2 (301-1.000 m ³)	3	2.112	2.531	4.623	3.889
Kategori 3 (1.001-3.000 m ³)	6	4.224	5.063	9.246	7.778
Kategori 4 (3.001-6.000 m ³)	12	8.448	10.125	18.492	15.555
Kategori 5 (6.001-20.000 m ³)	24	16.896	20.250	36.984	31.110
Kategori 6 (20.001-50.000 m ³)	50	35.200	42.188	77.050	64.813
Kategori 7 (50.001-150.000 m ³)	100	70.400	84.375	154.100	129.625

Forbruksgebyr (kr/m ³)	Vatn		Avløp	
	2020	2021	2020	2021
Alle abonnentar	13,43	12,86	25,85	27,61

Vassmålarleige (kr/år)	Vatn	
	2020	2021
Per måler	200	200

Tilknytingsgebyr (kr)	Vatn		Avløp	
	2020	2021	2020	2021
Sats per bueining/brukseining	15.000	15.000	15.000	15.000

Gebyrreduksjon i årsgebyret i medhald av forbrukarkjøpslova sine reglar om prisavslag:

Årsgebyret reduserast med 0,3 % per påbegynte døgn utover det første døgnet.

Oppmøtegebyr for avlesing av vassmålar:

Dersom abonnenten unnlét å foreta ei avlesing i tråd med lokal forskrift og kommunen må foreta avlesinga: kr 1.000,- per gong per eigedom.

Gebyr for avstenging og påsetting av vassforsyninga:

Dersom kommunen føretek avstenging eller påsetting: kr 2.000,- per gong per eigedom.

Forfallsdatoar for kommunale gebyr:

20. april og 20. oktober.

8.4 Matrikkel

Gebyr for forvaltningsoppgaver etter matrikkeloven gjeldende fra 1/1-2021	2020	2021
Oppretting av matrikkelenhet (Gjelder også uten fullført oppmålingsforretning)		
<i>Oppretting av grunneiendom</i>		
Areal fra 0 – 250 m ²	5 600,00	5 600
Areal fra 251 – 500 m ²	11 210,00	11 210
Areal fra 501 – 2000 m ²	16 810,00	16 810
Areal fra 2001 m ² – økning pr. påbegynt da	1 170,00	1 170
Fradeling av 5 eller flere parseller i samme forretning betales pr. parsell og som er omfatta av same reg.plan skal det betalast 80% av gebyr 4.1.1.c. per parsell frå fyrste parsell. Der det er klart urimeleg, skal det likevel ved areal i uregulerte område kunne betalast etter medgått tid.		
<i>Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn/ frå punktbeste til festgrunn eller grunneiendom</i>		
Areal fra 0 – 250 m ²	8 320,00	8 320
Areal fra 251 – 500 m ²	13 320,00	13 320
Areal fra 501 – 2000 m ²	19 930,00	19 930
Areal fra 2001 m ² – økning pr. påbegynt da	1 170,00	1 170
<i>Oppmåling av tilleggsareal - grunn til eierseksjon (pr. sak)</i>		
Samlet areal fra 0 – 50 m ²	8 320,00	8 320
Samlet areal fra 51 – 250 m ²	9 980,00	9 980
Samlet areal fra 251 – 2000 m ²	11 630,00	11 630
Samlet areal fra 2001 m ² – økning pr. påbegynt da	830,00	830
<i>Oppretting av anleggseiendom</i>		
Volum fra 0 – 2000 m ³	8 320,00	8 320
Volum fra 2001 m ³ – økning pr. påbegynt 1000m ³	1 670,00	1 670
<i>Registrering av jordsameie</i>		
Gebyr for registrering av eksisterende jordsameie faktureres etter medgått tid. Minstegebyr	1 670,00	1 670
<i>Matrikkelføring av ommatrikulering/ innløsning av festgrunn</i>	2 980,00	2 980
<i>Oppretting av matrikkeleining utan fullført oppmålingsforretning</i>	2 980,00	2 980
Grensejustering		
<i>Grunneiendom, festgrunn og jordsameie</i>	-	
Areal frå 0-75 m ²	1 120,00	1 120
Areal fra 76 – 250 m ²	4 860,00	4 860
Areal fra 251 – 500 m ²	8 090,00	8 090
<i>Anleggseiendom</i>		
Volum fra 0 – 250 m ³	5 010,00	5 010
Volum fra 251 – 1000 m ³	8 320,00	8 320
Arealoverføring		
<i>Grunneiendom, festgrunn og jordsameie</i>		
Areal fra 0 – 250 m ²	16 620,00	16 620
Areal fra 251 – 500 m ²	19 930,00	19 930
Arealoverføring pr. nytt påbegynt 500 m ² medfører en økning av gebyret på	5 010,00	5 010
<i>Anleggseiendom</i>		
Volum fra 0 – 250 m ³	16 620,00	16 620
Volum fra 251 – 500 m ³	19 930,00	19 930
Volumoverføring pr. nytt påbegynt 500 m ³ medfører en økning av gebyret på.	5 010,00	5 010
Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning		
For inntil 1 punkter	1 150,00	1 150
For overskytende grensepunkter, pr. punkt	810,00	810

8.4 Matrikkel - fortsetter

Gebyr for forvaltningsoppgaver etter matrikkelloven	2020	2021
Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt / eller klarlegging av rettigheter		
Pr. påvist eller rekonstruert grensepkt.	1 670,00	1 670
Gebyr for klarlegging av rettigheter faktureres etter medgått tid jfr. pkt. 2 i kommunalt gebyrregulativ		
Privat grenseavtale		
Gebyr fastsettes etter medgått tid pr. t	1 670,00	1 670
Timepris for medgått tid/ t		
Feltarbeid	1 670,00	1 670
Kontorarbeid	1 280,00	1 280
Utstedelse av matrikkelbrev		
Matrikkelbrev inntil 10 sider	320,00	320
Matrikkelbrev over 10 sider	570,00	570
Eierseksjonering. Gebyr med virkning fra 1/1-2021	2020	2021
Seksjonering		
Seksjonering inntil 2-4 seksjoner	8 200 kr	8 200,00
Seksjonering 5-10 seksjoner	10 300 kr	10 300,00
Fra seksjon 11 blir det et tillegg pr. seksjon	270 kr	270,00
Reseksjonering		
Reseksjonering inntil 4 seksjoner	8 200 kr	8 200,00
Reseksjonering 5-10 seksjoner	10 300 kr	10 300,00
Fra seksjon 11 blir det tillegg pr. seksjon	270 kr	270,00
Oppheving av seksjonering		
Oppheving av seksjonering - melding om oppheving av seksjonering	5 130 kr	5 130,00
Alt arbeid vert gjort etter medgått tid jfr. Forskriftsendring frå 1. januar 2018		
Feltarbeid	1 670,00	1 670
Kontorarbeid	1 280,00	1 280

8.5 Plan og bygg

Byggesaksbehandling. Priser gjeldende fra 1/1-2021	2020	2021
Situasjonskart - kopi av plott av kart i format større enn A3	185,00	185,00
Digitale kartunderlag - minstepris - regulert gjennom GEOVEKST- samarbeid	465,00	465,00
Forenkla situasjonskart	465,00	465,00
Timepris feltarbeid (einskildperson) inkl reise. Grunnlag ved tilsyn t.d. næringsavfall	1 670,00	1 670,00
Timepris - (grunnlag etter medgått tid)	1 280,00	1 280,00
Planbehandling. Gebyr med virkning fra 1/1-2021	2020	2021
Detaljregulering pbl § 12-3		
Oppstartsmøte med representant frå adm	8 240,00	8 240,00
Basisgebyr for handsaming av nye planer fram til 1. gongs handsaming		
Enkel plan	77 000,00	77 000,00
Samansett plan	101 000,00	101 000,00
Komplisert plan	130 000,00	130 000,00
Mindre reguleringsendring	20 600,00	20 600,00
Planførespurnad - planavklaring etter §12- 8	13 840,00	13 840,00
Dispensasjoner etter pbl § 19		
Fra kommuneplan, reg.plan, eller forskrifter der saken må sendes til ekstern høring	19 100,00	19 100,00
I saker som ikke skal på ekstern høring NB. pr dispensasjonsforhold.	14 330,00	14 330,00
"Kurrante" dispensasjoner i byggesaksbehandling	3 720,00	3 720,00
Konsekvensutredning pbl Kap 4, §4-2 og kap 14		
Behandling av konsekvensutredning skal betalast etter medgått tid. Minstegebyret er	6 220,00	6 220,00

8.5 Plan og bygg - fortsetter

Byggesaker. Priser gjeldende fra 1/1-2021	2020	2021
Førehandskonferanse (plbl §20-1a)		
Søknadssak - middels tung sak (tiltaksklasse 2)	1 530,00	1 530,00
Søknadssak - komplisert sak (tiltaksklasse 3)	2 350,00	2 350,00
Søknader utan krav til ansvarsrett § 20-4		
a) mindre tiltak på bebygd eiendom	5 680,00	5 680,00
b) alminnelig driftsbygning i landbruket over 250 m ²	8 770,00	8 770,00
c) Mindre byggearbeid på bebygde eigedommer frå 0-15 m ²	3 520,00	3 520,00
Lokal godkjenning av foretak for ansvarsrett § 22-3		
1. gongs godkjenning samt utvidig av godkjenningsområde	2 730,00	2 730,00
Godkjenning av foretak som har lokal godkjenning	370,00	370,00
Søknadspliktige tiltak pbl §20-1		
Deling § 20-1 bokstav m		
Deling av eiendom eller bortfeste for mer enn 10 år når søknaden er i samsvar med bebyggelses- eller reguleringsplan	1 350,00	1 350,00
Uregulerte områder eller der grenser ikkje er fastsett i plan	2 760,00	2 760,00
Deling av eiendom som ikke er i samsvar med reg.plan må handsamast som disp		
Bustadbygging og fritidsbustad for første bueining		
Nybygg bustad	13 950,00	13 950,00
Nybygg fritidsbustad	17 290,00	17 290,00
Nybygg fritidsbustader over 250 m ²	7 740,00	7 740,00
Tilbygg over 50 m ²	7 740,00	7 740,00
Tilbygg under 50 m ²	6 200,00	6 200,00
Søknadspliktige småhus (garasje, uthus og anneks)		
Nybygg	6 800,00	6 800,00
Anneks - tilbygg	6 180,00	6 180,00
Andre bygninger, nybygg og tilbygg		
BRA inntil 100 m ²	10 280,00	10 280,00
Tillegg pr. påbegynt 100 m ² BRA	2 730,00	2 730,00
Andre bygninger, nybygg og tilbygg		
Midlertidig/transportabel: bygning eller konstruksjon (plbl § 20-1 bokstav a):	3 450,00	3 450,00
Fasadeendring m.v. (plbl § 20-1 bokstav b) og c):	3 450,00	3 450,00
Bruksendring m.v. (plbl § 20-1 bokstav d):	3 450,00	3 450,00
Riving av bygning, konstruksjon eller anlegg (plbl § 20-1 bokstav e):	3 450,00	3 450,00
Oppdeling eller samanslåing av brukseining (plbl § 20-1 bokstav g):	3 450,00	3 450,00
Innhegning mot veg, skilt eller reklameinnretning (plbl § 20-1 bokstav h) og i):	1 280,00	1 280,00
Vesentlege terrenginngrep, veg/p-plass (plbl § 20-1 bokstav k). Minstegebyr:	3 450,00	3 450,00
Bygging av veg til enkelttomt	2 450,00	2 450,00
Bygging av veg til hyttefelt	11 670,00	11 670,00
Endringer i høve til gitt løyve eller registrert melding		
For endringsforslag skal det betalast gebyr etter medgått tid	1 280,00	1 280,00
Handsaming av avvik		
For handsaming av avik er gebyret pr. handsama avik	3 450,00	3 450,00
Midlertidig bruksløyve		
Søknad om midlertidig bruksløyve og søknad om forlenging av dette:	1 280,00	1 280,00
Purregebyr for ferdigattest på bakgrunn av midlertidig bruksløyve:	1 280,00	1 280,00
Refusjonssaker (kap 18)		
Planbehandling og refusjonsvedtak §18-8 - etter medgått tid/ utgift til kunnig hjelp: Minstegebyr	5 470,00	5 470,00
Kostnadskontroll §18-9 - - etter medgått tid/ utgift til kunnig hjelp. Minstegebyr	5 470,00	5 470,00
Overtredelsesgebyr (straffegebyr) jfr. pbl § 32-8, §§ 16-1, 16-2		
Foretak kan ilegges overtredelsesgebyr inntil angitte beløpsgrenser for forsettlig eller uaktsomme overtredelser som nevnt i bokstav a til g. Det vert vist til gebyrsatsar heimla direkte i lova.		

8.6 Plan og bygg – del 2

Mindre avløpsanlegg. Gebyr med virkning fra 1/1-2021	2020	2021
Søknad om utslippstillatelse		
Anlegg der utslippet er kalkulert til < 50 pe	8 000,00	8 220,00
Anlegg der utslippet er kalkulert til mellom 50 – 2000 pe	25 000,00	
Gebyr for saksbehandling av anlegg mellom 50-2000 pe vert prisa etter medgått tid frå og med 2021		
VA- plan og timesatser kap 12,13 og 15		
Gebyr etter medgått tid		
Timesats kontor	900,00	920,00
Timesats felt	1 100,00	1 130,00
Kontrollgebyr/ tilsynsgebyr		
Tilsyn med små avløpsanlegg < 50 åe.kap 12 pris årleg	250,00	500,00
Tilsyn med små avløpsanlegg 50-2000 pe .kap 13 pris etter medgått tid		
Tilsyn med oljeutskiljere etter medgått tid		
Eiendomsoppgaver. Gebyr med virkning fra 1/1-2021	2020	2021
Salgsoppgave til eiendomsmeglere, pr oppgave	3 920,00	3 920,00
Attestar og tenester som skal betalast etter medgått tid	2020	2021
For registerutskrift, ekstra protokollutskrift, for attest o.l. der alle relevante opplysningar er tilgjengelege ved kontoret:	660,00	660,00
For attest m.v. som krev synfaring eller skriftleg innhenting av data:	3 620,00	3 620,00
For register- eller protokollutskrift og attest som krev meir enn eit halvt timeverk, kan kommunen krevja gebyr etter medgått tid.		
Gebyr adressenummerskilt inkl mva	160	160 kr
Andre tenester	2020	2021
Utleige av Tineapparat pr. time inkl mann eks mva	910,00	910,00

8.7 Feiing

Feiegebyr inkl. eks - virkning fra 1.1.2021	2020	2021
Fast gebyr (tilsynsavgift)- pr. budstadsbustad	1 220,00	1 150,00
Feiesats pr. pipe	450,00	450,00
Pipe nr. 2 (same bygg) pr. pipe	225,00	225,00
Timesats anna arbeid	667,00	667,00
Gebyr for manglande melding før avtaletidspunkt 1. gongs varsel - bustad	316,00	316,00
Gebyr for manglande melding før avtaletidspunkt 2. gongs varsel - bustad	1 220,00	1 150,00
Branntilsyn - fritidsbustad	1 400,00	1 350,00
Feiing fritidsbustad pipe 1	650,00	450,00
Feiing fritidsbustad pipe 2 på samme bygg	325,00	225,00
Gebyr for manglande melding før avtaletidspunkt 1. gongs varsel - fritid	316,00	316,00
Gebyr for manglande melding før avtaletidspunkt 2. gongs varsel - fritid	1 400,00	1 350,00
Feiing på fritidsbustad fleire enn 2 bygg på same eigar i same geografiske område		Halvt gebyr alle bygg
Tilsyn på fritidsbustad fleire enn 2 bygg på same eigar i same geografiske område utført same dag		Halvt gebyr alle bygg

8.8 Landbrukssaker

Forskrift om gebyr for behandling av konsesjons- OG DELINGSSAKER AV 14. DES. 2011

Kommunen skal krevja gebyr **etter reglane i forskrifta** for følgjande saker:

Søknader om konsesjon (ervervsløyve) etter lov av 28. nov. 2003 nr. 98 om konsesjon ved erverv av fast eigedom (konsesjonsloven) mv §§2 og 3.

Søknader om delingsløyve etter lov om jord (jordloven) av 12. mai 1995 nr. 23 § 12.

Kommentar:

Det betales et gebyr på kr. 5.000,- for behandling av konsesjonssaker og kr. 2000,- for behandling av delingssaker etter jordlova.

Dersom gebyret openbert er urimeleg i høve til prinsipp om sjølvkost, kan Kommunedirektøren eller den som han/ho gjev fullmakt til, av eige tiltak fastsetje eit høveleg gebyr, jfr. kommunal gebyrforskrift pkt. 1.4.

For øvrig gjeld forskrifta vedteke av Statens Landbruksforvaltning av 14. desember 2011.

8.9 Brukarbetaling helse- og omsorg

Heimebasert omsorg				
Betalingssatser for heimebasert omsorg	Pr time		Maks pr mnd	
	2020	2021	2020	2021
Husstandens inntekt pr år				
Mindre enn 2 G ¹⁾	210,00	1)	210,00	1)
2 - 3 G	230,00	250,00	750,00	800,00
3 - 5 G	280,00	300,00	1 900,00	2 100,00
Over 5 G	320,00	350,00	2 900,00	3 100,00

¹⁾ G= grunnbeløp i folketrygda. Den blir justert den 01. mai kvart år.

Grunnbeløpet pr 1/5-2020 er kr 101.351. I desember 2020 får vi satsene for 2021.

Dette omfattar heimehjelp og miljøarbeid/burettleing. For heimesjukepleie blir det berre kravd eigenbetaling når heimesjukepleiar utførar heimehjelpsarbeid, miljøarbeid og burettleing.

Satsane blir regulert i samsvar med FOR 2011-12-16 nr 1349: Forskrift om kommunal egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester og rundskriv frå helse- og omsorgsdepartementet.

Tilkjørt middag.	2020	2021
Middag	75,00	77,00
Betaling for opphald - Bygdaheimen		
Betaling for opphald - Bygdaheimen	2020	2021
Korttidplass i institusjon- døgnplass	170,00	1)
Dag- og nattopphald i institusjon	90,00	1)
Avlastningsopphald	gratis	gratis
Fritak før utrekning av vederlag	8 700,00	1)
Satsane vil bli justert i samsvar med statlege føringar. Justeringen kjem i desember		
Betaling for opphald - Bygdaheimen		
Betaling for opphald - Bygdaheimen	2020	2021
Middag	75,00	77,00
Andre måltider	30,00	35,00
Heilpensjon	115,00	120,00
¹⁾ Desse vil bli justert i samsvar med statlege føringar. Justeringen kjem i desember		

Tryggleiksalarm		
Tryggleiksalarm	2020	2021
Tryggleiksalarm- mobil	260,00	260,00
Andre tilleggsfunksjonar, røykvarslar	50,00	50,00
Brukaren må betale kostnader for leige av tilleggsapplikasjonar		
Brukaren må skaffe ekstra nøkkel og godta at det blir installert nøkkelboks på huset.		
Når tenesta blir tildelt etter Lov om helse og omsorgstenester gjeld kommunen satsar for eigenbetaling		
Dagsenter psykisk helse		
Dagsenter - måltid	2020	2021
Middag inkludert henting/bringing med bil		125,00
Lunsjtilbud		75,00
Brukarane må i tillegg betale for deltaking på enkelte turar og aktivitetar. Deltaking er frivillig.		
Fysioterapiteneste		
Takstar i samsvar med gjeldande forskrifter		
Legeteneste		
Takstar i samsvar med gjeldande forskrifter og tariff.		

Frisklivsentral		
Friskliv	2020	2021
Eigenbetaling for resept pr kvartal	380,00	380,00
Eigentrening i treningsrom fysioterapi, pr månad *	150,00	150,00
Eigenbetaling for frisklivsaktivitetar, klippekort 10 gonger	550,00	550,00
Tap av nøkkelskort	250,00	250,00
Eigenbetaling gjeld deltaking i deltaking i treningsopplegg i regi av Friskliv og bruk av treningsrom		
Eigenbetaling for deltaking av frisklivsaktivitetar går til leige av lokaler, vedlikehald og reparasjon av utstyr.		
For å bruke treningsrom til eigentrening skal det vera inngått ei eigen treningsavtale.		
Helsestasjon		
Takstar i samsvar med gjeldande forskrifter og tariff.		
Dagsenter heimeboande		
Dagsenter - måltid	2020	2021
Ett måltid inkl henting/bringing med bil	120,00	125,00

8.10 Brukarbetaling Oppvekst

Betalingssatsar barn og unge gjeldende frå 1/1-2021	2020		2021	
	Sats	Kostpengar	Sats	Kostpengar
Skulefritidsordning (SFO) per månad				
Full plass	2 710,00		2 750,00	
1 dag/veke før- etter skulen	545,00		550,00	
2 dagar/veke før- etter skulen	1 090,00		1 110,00	
3 dagar/veke før- etter skulen	1 630,00		1 650,00	
4 dagar/veke før- etter skulen	2 165,00		2 200,00	
Morgon-SFO	610,00		620,00	
Kjøp av dag				
Pris per dag i feriar utanom skuleruta	290,00		290,00	
Pris per dag i feriar for dei som ikkje har ordinær plass	320,00		320,00	
Pris per dag før og etter skuletid	145,00		150,00	
Pris per dag før og etter skuletid for dei som ikkje har ordinær plass	155,00		160,00	
Søskenmoderasjon 30% på den rimelegaste plassen frå og med barn nr. 2				
Gebyr ved for sein henting	280,00		280,00	
Hemsedal kulturskule				
Semesteravgift	1 450,00		1 470,00	
Instrumentleige per semester	280,00		280,00	
Søskenmoderasjon	25 %		25 %	
Moderasjon ved fleire aktivitetar	25 %		25 %	
Hushaldningar med samla årsinntekt under 592 167 kroner har rett til å få redusert SFO-pris for 1.-2. trinn.				
Den nasjonal moderasjonsordning skal sikre at ingen familiar skal bruke meir enn maksimalt seks prosent av inntekta til hushaldet til å betale for ein SFO-plass. Ordninga vert utvida og omfattar 3.-4. frå hausten 2021				
Statsbudsjettet - foreldrebetaling				
Endring av betalingssatsar for kulturskulen gjeld frå skuleåret 2021-2022.				
Betalingssatsar barn og unge gjeldende frå 1/1-2021	2020		2021	
	Sats	Kostpengar	Sats	Kostpengar
5 dagars plass, per månad	3135,00		3 230,00	
Kostpengar 5 dagar Ulsåk 1		360,00		360,00
Kostpengar 5 dagar Ulsåk 2		340,00		340,00
Kostpengar 5 dagar Tuv		400,00		400,00
4 dagars plass, per månad	2850,00		2 950,00	
Kostpengar 4 dagar Ulsåk 1		290,00		290,00
Kostpengar 4 dagar Ulsåk 2		270,00		270,00
Kostpengar 4 dagar Tuv		300,00		300,00
3 dagars plass, per månad	2500,00		2 600,00	
Kostpengar 3 dagar Ulsåk 1		220,00		220,00
Kostpengar 3 dagar Ulsåk 2		195,00		195,00
Kostpengar 3 dagar Tuv		230,00		230,00
Kjøp av dag	330,00		500,00	
Søskenmoderasjon 30% ved barn nr. 2	30,00 %		30,00 %	
Søskenmoderasjon 50% ved barn nr. 3	50,00 %		50,00 %	
Gebyr ved sein henting	280,00		280,00	
Hushaldningar med samla årsinntekt under 592 167 kroner har rett til å få 20 timar gratis opphaldstid i barnehage pr. veke.				
Statsbudsjettet - foreldrebetaling				